

Üstad'ın Ardından

ÜSTAD'IN ARDINDAN

Necip Fazıl KURT

Nesilleri etkilemiş, mısraları kitlelerin dönüşümünü sağlamış, hayatı ve mücadelesi yıllarca dikkatleri celb etmiş bir sanatkarın tek bir boyuta indirgenerek tavsif edilmesi ne mümkündür ne de gerekli. Hal böyleyken Necip Fazıl Kısakürek'in pek çok yönüyle gündeme gelmesi tabiidir. Kimisi için Necip Fazıl, Türkçe şiirin söyleyiş imkanlarını modern şiirin biçimleriyle tekrar çoğaltmasını bilmiş diri, duru Türkçe'nin temsilcisiyken, bazısı için o, birey olma kaygısını tasavvufi arayışının potasında eritebilmeyi becermiş bir zekadır. Fakat her nasıl yaklaşılsa yaklaşılsın Necip Fazıl, Türk şiirinin ve Türk edebiyatının temel taşlarından. Necip Fazıl'ı, sanat ve mücadele serüvenini anmaksızın vücuda getirilecek her Türk Edebiyatı tarihi çalışması yarım, eksiktir.

Bu satırların sahibi için Necip Fazıl'ın ehemmiyeti hakim gidişatın bir parçası olmaktansa lüzumlu ve kıymetli bulduğu bir yolu yürümesinde; muazzep bir ruhun kıvrımlarında boğulmaktansa, o azapla yüzleşme cesaretini göstermiş olmasında, bu azabın ruhunda doğurduğu ihtiyaçların peşinde gitmenin sonuçlarına katlanabilmesindedir.

Ahmet Hamdi Tanpınar 19. Asır Türk Edebiyatı Tarihi adlı eserinde Osmanlı'nın 1826-1839 garplılaştırma anlayışını tespit ederken şöyle yazar: "Mesele şu idi; imparatorluk silahını yenilemekte o kadar gecikmişti ki şimdi bu yeni silahı kullanabilmesi, ona intibak edebilmesi için eskiyi en küçük zerresine kadar feda etmesi lazımdı." Yazar bu cümleleriyle Osmanlı'nın bir dönemi tavsif etmektedir. Fakat aynı durumun Cumhuriyet yenileşmeciliğinin kültürel yönelimi, medeniyet telakkisi için de söz konusu olduğunu söyleyebiliriz.

Cumhuriyet idaresi yeni bir toplum, yeni bir ÷lk÷, yeni bir değerler sistemi, yeni bir idrak, yeni bir medeniyet mensubiyeti peşindeydi. Bu sebeptendir ki Osmanlılığa ait her ne varsa onu feda etmek, Cumhuriyet Batıcılığının temel davranış biçimi olmuştur. Osmanlılık ona ait her şeyle birlikte feda edilmektedir, zira Cumhuriyetin ilk dönem kadrolarınca batıcılık Osmanlılığı imleyen her ne varsa onun karşıtı sayılmakta, bir anlamda batıcılık mefhum-ı muhalifi ile tanımlanmaktadır.

Cumhuriyet yenileşmeciliğinin kendiliğinden ortaya çıkmış bir süreç olarak tanımlanması mümkün değildir. Cumhuriyet yenileşmeciliği Osmanlı'dan itibaren tedricen gelişen fikirlerin sonucudur. Ve fakat her yeni idarenin kendinden öncekini yok saymada tutturduğu üslubun da etkisiyle olsa gerek tuhaf durumlar ortaya çıkmıştır. Cemal Reşit Rey'in anlattığına göre 1926 yılında Ankara'da yapılan Sanayi-i Nefise Encümeni toplantısında Çallı İbrahim ile Namık İbrahim Maarif Vekili Necati'den eserlerinin teşhiri için münasib mahal isterler. Ve istedikleri mahal Sultanahmet Camiidir. Fakat camiin bir kusuru vardır. Eserlerin hakiki güzelliğini ortaya çıkaracak yeterli ışık yoktur. Fakat bu kusurun giderilebilmesi için gereken tedbir mezkur iki ressamın zihninde hazırdır: Cami kubbesinde delikler açmak. Neyse ki bu akla ziyan teşebbüs Necati Bey'in muvafakatı alınacakken mimar Kemaleddin Bey'in müdahalesiyle gerçekleşmez.

Bir başka örneği aktaran Pertev Naili Boratav'dır. Boratav katıldığı bir sempozyumda ortaya atılan şu görüşleri aktarır: Masallarda padişahтан söz edilmesi çocukların Cumhuriyet düzenine olan bağlarını gevşetebilir. Cumhuriyet çocukları için padişahsız, şehzadesiz masallar yazılmalıdır.

Cumhuriyet yenileşmeciliğinin Türkiye'ye kazandırdıklarını tartışmak, bu kazanımları yok saymak akıl karı değildir. Yapılanlar millet nezdinde gereken takdiri görmüş ve görecektir. Fakat aşırılıkların belli bir dengeye oturabilmesi ancak bu yapılanlara karşı milletin sesini yükselten gür

seslerin gayretleri neticesinde başarılabilmiştir. Bu seslerden en önde geleni Necip Fazıl'dır.

Behçet Kemal Çağlar'ın:

Yurdu halkı her kim ol evvel ana
Her işi asan ede Allah ona,

diye başlayıp

. . .

Ger dilersiz bulasız halktan necat
Atatürk'e Atatürk'e esselat

. . .

Ruhu Türk'ten ta ebet ayrılmaya
Yoktu hacet bir vasiyet kılmaya
Tek halife tek münasip arkadaşı
Millet ehliyetli hem seçmekte baş
Geldi derhal meclisi davet günü
İttifakla müntehaptı İnönü.

mısralarını muhtevi mevlidinin yazıldığı dönemlerde Necip Fazıl'ın şairlerinin uyandırdığı tesiri tahmin etmek zor değil.

Necip Fazıl'ın böylesi bir fikir iklimi hakimken gelenekle, kültürel birikimle kurmak istediği bağ; yok sayılmak istenende milli dokuya ait unsurları ortaya çıkarabilmek için harcadığı gayret, gösterdiği fedakarlık hayranlık uyandıracak keyfiyettir. Büyük Doğu'nun her sayısının, yoktan yere değerleri tarümar edilmek istenen geniş halk kitlelerine verdiği iç serinliği, coşku Türk siyasal ve sosyal tarihini yazacak kimselerin atlayamayacağı ölçüde derin izler bırakmıştır. Her huruç hareketi büyük baskılarla, eski dostlarının hakaretleriyle en kötüsü de yok sayılmakla karşılanan Necip Fazıl'ın çile çekmeye yazgılı bir edip olması herhalde onun asıl kimliğidir.

Necip Fazıl'ın bir diğerk büyük tarafı ise ruhunda beliren ihtilaçların çaresini aramaktan korkmamasıdır. Zor olan anlamak değil, anlamayı göze almaktır. Anlamak zira, görev üstlenmeyi, kendini işlemeyi gerektirir. Fikret Adil Necip Fazıl'ın bohem dönemini bir dostu olarak yakinen bilen, hemdemi bir kimsedir. Fikret Adil'e göre Necip Fazıl çektiği ruhi sıkıntılarının ilacı olsun diye o bohem yaşantısının içerisinde. Kumarı asla kazanmak için oynamaz. Onun için kumar iç sıkıntılarının telafisi, yatışması için bir oyalanmacadır. Fakat aradığı sekineyi ne kumarda bulabilmiştir ne de içkide. Fakat bulmayı arzulamakta, buluşunun kendini götüreceği menzile razı olmaktadır. Onun için ruhi azapları, zekasının keskinliğinden kaynaklanan sıkıştırmaları içinde barınılması gereken sanatkar snobizminin bir göstergesi olarak kalmamıştır. Büyük dönüşümler biz insan oğluna büyük alt üst oluşlardan inkılap eder. Soylu ve cesur kimseler için büyük bağlanışlar, sırrına vakıf olunmak istenen buhranların bakıyyesidir. Necip Fazıl'ın bağlanışında, ruhunun azaplarını teskin için tasavvufa yönelmesinde onun soylu cesaretini ana amil görmek lazım gelir.

Dostlarından biri bir gün Necip Fazıl'a dünyanın bütün dillerinde aynı oranda önemli kelimeler olup olmadığını sorar. Necip Fazıl gayet ciddi bir yüz anlatımıyla dostuna döner ve cevap verir:

– Evet. Necip Fazıl.

Necip Fazıl'ın kendine duyduğu büyük güveni tasavvufi yolda ilerleme gayretini nakzeden bir hususiyet görenler olmuştur. Fakat Necip Fazıl'ın bu hususiyetinin zaman içerisinde hitap ettiği, biçimlemeye çalıştığı, kucaklaştığı kitlede kendine güven duygusunu tetiklediği görülmüştür. Klasik terbiyenin icabıdır diye toplumsal hadiseler ve gidişata müdahaleden ictinab eden bir büyük muhafazakar kitlenin zamanla kendini ortaya koymada sergilediği cesaret-i medeniye büyük nisbette Necip Fazıl'ın atak üslubunun tesiriyledir. Necip Fazıl'ın kendine duyduğu büyük güven ve kıymetlerinin farkında olması

bazılarınca onun kusurlu tarafı sayılmıştır. Fakat dikkat edilmesi gereken ilgi çekici nokta, kıymetlerine o denli ehemmiyet veren Necip Fazıl'ın bu değerlerinin bağlandığı yaşam biçimine duyulan nefret nedeniyle yok sayılmasına rağmen bağlantısından, tutturduğu istikametten dönmeyi aklından geçirmemesidir.

Necip Fazıl Kısakürek her yönüyle yaşadığı devre damgasını vurmasını bilmiş bir edip, siyaset adamı, hatip ve mücadelecidir. Yukarıda söylediğimizi tekrarlamakta fayda var: Necip Fazıl atlanılarak yazılacak bir Türkiye sosyal ve siyasal tarihi eksiktir, na-tamamdır.

Dünyaya anlam çıkarmak için baktığımızda kıymetli oluruz. Kıymetli olmak ödevleri kabullenmek, ifasına gayret sarf etmeyi göze almak demektir. Herkesi korkutan, yürünecek her yönü ahkamına iman edilmiş surlar gibi çepeçevre kuşatan şey her neyse ona, diğerlerinin yaptığının tersine haksız olduğu için karşı çıkmak, sesini gür kılıp muhalefet etmek, ancak ödevini benimsemişlerin işidir. Haksızın üzerine doğrudan yürümek gerek. İki ihtimal var; ya ezilip çiğnenirsin, yahut ezilmeden güçlenirsin. Ezilmek mukadderse, kımıltısızlığımızdan değil, güçsüzlüğümüzden ezilmeliyiz. Ki bu haysiyete sahip olmayı mühimseyeni asil kılar. Yoksulların, yoksunların ve haklıların safında olmalıyız. Ki bu insanı olgunlaştırır. Necip Fazıl kimdir diye sorulursa verilecek en yalın, en açıklayıcı cevap şudur: Yutucu sıradanlığıyla akıp giden çağa zekasını set yapmış cesur ve kavgacı bir adam. Üstad Necip Fazıl, necipti, fazıldı. Üstad Necip Fazıl, asildi, olgundu. Allah iyileri egemen kılsın.

İ.Ü. Öğretim Görevlisi

Necip Fazıl Kurt

Üstadın 100. Yıl Anısına...

ÜSTADIN 100. YIL ANISINA...

M. Sadık ARSLAN

Yıl 1916... I.Dünya Savaşı devam ediyor... Payitaht İstanbul' da bir hastane odası...12 yaşında bir çocuk hasta annesini ziyaret ediyor. Annesi, yanındaki yatakta yatan veremli bir kızın başucundaki şiir defterini işaret ederek ''senin şair olmanı ne kadar çok isterdim'' diyor. Çocuk o günü şöyle hatırlıyor: ''Annemin dileği bana içimde besleyip de on iki yaşıma kadar farkında olmadığım bir şey gibi göründü. Varlık hikmetinin ta kendisi. Gözlerim, hastane odasının penceresinden savrulan kar ve uluyan rüzgâra karşı içimden kararı verdim;-Şair olacağım! Ve oldum. O gün bugün, şairliği küçük ve adi hissiliklerin üstünde gören, onu idrakin en ileri merhalesi sayan ben, bu küçük ve adi bahaneyi hiç unutmadım''.

İstediğinden fazlasını oldu. Yalnız bir şair değil, aynı zamanda büyük bir romancı, öykücü, oyun yazarı ve düşünür oldu hastane odasındaki çocuk. Ve çocuk yaptığı iş de o kadar büyüdü ki herkes onu üstad diye çağırdı. Üstad Necip Fazıl Kısakürek...

O günün çocuğu bugün, tüm Türkiye' de Mayıs 2004- Mayıs 2005 tarihleri arasında Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından anma yılıyla yaşatılan bir üstaddır artık. Necip Fazıl'ı anma yılı onu özellikle genç nesillere tanıtmayı amaçlamaktadır.

Onun yaşamı kültür ve edebiyat yolunda yürüyen her küçük çocuğa, eğitimciye, öğrenciye, her yetişkin insana örnektir. Eserleri ve fikirleri tüm milletimizin geleceğe yürüyüş yolunu aydınlatacaktır.

Üstad Necip Fazıl Kısakürek 26 Mayıs 1904'te, Perşembe günü sabaha karşı İstanbul'da büyük bir konakta doğar. Kayıtlı bir şecereyle, Alâüddevle devrinin Şeyhülislâmı Mevlâna Bektût

Hazretlerine dayanan ve Dlkadiroğullarına bağlı "Kısakrekler" soyuna mensuptur. Babası, Mekteb-i Hukuk mezunu, Bursa'da âzâ mlazımlığı, Gebze savcılığı ve kısa ömrünün son senelerinde Kadıköy hakimliği görevlerinde bulunmuş Abdülbâki Fazıl Bey (l. 29 Kasım 1920); annesi, Girit muhacirlerinden bir ailenin kızı, kayıtsız şartsız teslimiyet rneği, derin ve fedakâr bir Müslüman-Türk kadını Mediha hanımdır. Büyükbabası, İstanbul Cinayet Mahkemesi ve İstin âf Reisliğinden emekli, İkinci Abdülhamîd Han'a Ermenilerce girişilen suikastın tarihî muhakemesini yapan ve Mecelleyi kaleme alan heyet içinde imzası bulunduğu için, 6 Ekim 1902'de " Legion d'honneur" nişanıyla ödüllendirilen vak âr ve ciddiyet timsali Mehmet Hilmi Efendi'dir. (l. 19 Mayıs 1916)

Necip Fazıl, ilk dinî telkin ve terbiyesini, dedesi Mehmet Hilmi Efendi'den alır; okuyup yazmayı henüz 5-6 yaşlarındayken ondan öğrenir. Birçok şiirin ana imajını ve ruhî kaynağını teşkil eden "yakıcı bir hayal kuvveti, marazi bir hassasiyet, dehşetli bir korku" şeklinde özetlediği ve hastalıktan hastalığa geçtiği ilk çocukluk yıllarını, çocukluk hâtıralarının kaynaştığı bir "tütsü çanağı" olan, bykbabasına ait Çemberlitaş'taki Konak'ta geçirir.

Büyükbabası Mehmet Hilmi Efendi'den sonra, haşarılığının önüne geçmek için onu 5-6 yaşlarında bir sürü "abur cubur" romanla taņıřtıran, eski Halep Valisi, Zaptiye Nazırı Salim Paşa'nın kızı, büyükannesi Zafer Hanım, ruhi yapısını başka hassasiyetler açısından etkilemekte büyük pay sahibi olur. Bir yaş küçüğü kız kardeşi Selma ile büyük babasının ölümü ise, onu dışarıdan etkileyen çocukluk günlerine ait asla unutamayacağı iki hadiseyi teşkil eder.

Bahriye Mektebi'ne gireceği 1916 senesine kadar Büyükdere'de Emin Efendi isimli sarıklı bir hocanın işlettiği mahalle mektebinden başlayarak çeşitli okullara devam eder. Fransız Papaz ve Kumkapı'daki Amerikan kolejinin ardından Serasker Rıza Paşa yalısındaki Rehber-i İttihad mektebine verilir. En

sonunda ilk mektebi, Heybeliada Numûne Mektebi'nde bitirir.

1916'da, "Ne oldumsa bu mektepte oldum" dediği ve şahsiyetinin ana dokusunu örgüleştirdiği " Mekteb-i Fünûn-u Bahriye-i Şahane"ye imtihanlar neticesinde alınır. Hayatının en nazik dönemini geçirdiği Bahriye Mektebi, içindeki bütün ışık cümbüşleriyle ona, kendisini gösteren bir ayna olur. İlk metafizik arayışları ve zabitlerin bile benimsedikleri "Şair" lakabı ile ilk aruz talimleri orada başlar.

Namzet sınıfından ayrı üç harp sınıfını bitirdikten ve mezuniyet durumuna geçtikten sonra diplomasını beklerken, ilave edilen dördüncü sınıfı bitirmemeye karar verir ve mektepten ayrılır. Bir müddet sonra da, o tarihte namzet ve sadece üç harp sınıfından ibaret Bahriye Mektebini bitirdiğine dair diplomasını alır. (1920) 17 yaşında, o günkü adıyla " İstanbul Darülfünûnu Edebiyat Medresesi Felsefe Şubesi "ne girer. (1921)

Bu âlem içinde ilk şiirlerini Yakup Kadri ve arkadaşlarının çıkardığı Yeni Mecmua dergisinde yayınlar. (1922)

1924 yılında Avrupa'ya talebe göndermek için açılan imtihana giren Necip Fazıl, yurt dışına gider. Cumhuriyet devletinin yurt dışına gönderdiği bu ilk öğrenciler bir vapurla Marsilya'ya ve oradan Paris'e geçerler. Sorbon Üniveritesitesi'ne kaydolan Necip Fazıl, bir yıl kaldığı Paris'te bohem bir hayatın içine düşer. Sorbon'da, profesörlerin dikkatini çeker ama, okula devamsızdır. Bir süre sonra, hükümetin verdiği burs kesilir ve İstanbul'a dönmek zorunda kalır.

Bir vapurun üçüncü mevkisinde gerçekleşen dönüşü Necip Fazıl hiçbir zaman unutamaz. Ruhundaki fırtınalar, varlık ile yokluk arasında yaşadığı soyut acılar, o dönemde yazdığı eserlere de yansır. O yıllarda kaleme aldığı şiirlerini, "Örümcek Ağı" adında toplar ve kitap edebiyat çevrelerinde büyük yankı uyandırır.

Necip Fazıl 1925 yılında Paris'ten yurda döner. 0 yıllarda bankacılık gözde bir meslektir. "Felemenk Bahr-i Sefid Bankası"nda çalışmakta olan Salih Zeki'nin ziyaretine gittiği bir gün, arkadaşının tavassutu ile aynı bankada işe başlar. Daha sonra kısa sürelerle Osmanlı Bankası'nın Ceyhan, İstanbul ve Giresun şubelerinde çalışır. 1928-29 senelerinde de "Babıali" adlı eserinde Babıali'yi tafsilatlı şekilde anlatır.

Bohem hayatından bir "tesadüf" sonucu tanıştığı Abdülhakim Arvasî Hazretleri sayesinde kurtulan ve "Anladım işi, sanat Allah'ı aramakmış / Marifet bu gerisi çelik çomakmış" dizeleriyle kendini yeniden tanımlayan Necip Fazıl Kısakürek'in yeniden dirilişi yalnız sanatına değil fikir hayatına da yansır.

Sene 1934... Bir akşam üstü, çalıştığı bankadan Boğaziçi'ndeki evine dönmek için bindiği "Şirket-i Hayriye" vapurunda karşısına oturan ve gözlerini ondan ayırmayan; o güne kadar hiç görmediği, bir daha da göremeyeceği "Hızır" tavırlı bir adam, ona, Abdülhakim Arvasî'nin adresini verir. Sıcak bir ilkbahar günü, yanına ünlü ressam Abidin Dino'yu da alır ve Eyüp sırtlarına çıkar. Belki üç, belki beş saat süren o günkü temastan aldığı kelimeler üstü bir tesirle çarpılıp kalır ve bir daha bırakmamacasına o 'Büyük Zat'ın adeta eteklerine yapışır.

"Allah dostunu gördüm, bundan altı yıl evvel- Bir akşamdı ki, zaman, donacak kadar güzel." diye şiirinde tarif ettiği Arvasî ile ilgili duygularını Necip Fazıl şöyle anlatır: "Efendim! Benim Efendim! Benim, güzellerin güzeli Efendim! Vaktiyle: 'keşke bu kadar zeki olmasaydın!' buyurduğun adamın beynini, zerre zerre kısıp alıp atom gibi çatlattıkları bu hengâmede, eminim ki, her dem beraberimde, her an başucumdasın... Kaç milyon baba ve kaç milyon anne, senin milyarda birin eder? Sen benim böyle bir şeyimsin! Babamla anneme Allah'ın bana tattırdığı varlık şevkine vesile oldukları için bağılıysam, sana da, bu ölçünün ebedî hayat mikyasıyla perçinliyorum... Düşünsünler farkı !..'"

Arvasî ile tanıştıktan sonra şiir poetikası da ciddi bir değişim geçirir. “Çile”yle birlikte şiiri hakikat arayışında bir araç olarak gördüğünün ipuçlarını veren şair, madde ve ruh ilişkisine, insanın iç âleminde kopan fırtınalara, evrenin gizemine değinir.

Şiir ve oyun yazarlığının beraberinde kendisi gibi düşünen kitleleri, materyalist akımların boy gösterdiği dergilerin tesirinden kurtarmak amacıyla 1936 yılında haftada bir yayımlanan “Ağaç” dergisini çıkarır. Celal Bayar’ın temin ettiği ilanlar yardımıyla çıkarılan “Ağaç” mecmuası, dönemin önde gelen entelektüellerini çatısı altında toplar. Büyük ruh çilesinin sahne destanı “Bir Adam Yaratmak” piyesine Necip Fazıl bu dönemde başlar ve 63 numaralı ocak idaresinin teftişini yapmak için gittiği Zonguldak’ta eserini tamamlar.

1941 senesinde ise Babanzâde’lerden, Ahmed Naim Efendi’nin kuzeni Recai Bey’in kızı, Yahya Nüzhet Paşa’nın torunu, Fatma Neslihan Hanımefendi ile evlenir.

1942 kışında, 45 günlüğüne Erzurum’a yeniden askere gönderilir. Burada yazdığı siyasi bir yazı sebebiyle mahkum olur ve 1943’te ilk hapis cezasını alarak 1 gün Sultanahmet Cezaevi’nde yatar. Bu ilk hapis cezasının ardından ileriki yıllarda yine yazdığı yazılardan dolayı tam 9 defa daha hapse girer ve burada pek çok eserini kaleme alır. Aslında politikaya ve sosyal sahaya meyli, 1936’da başlar ve o yıldan 1943’e kadar geçen 7 yıl içinde, İslami temayülü “şahsi bir zevk ve saklı bir telkin” planında kaldığı için, ne devlet ne de basında kimsenin hedefi olmamıştır.

Necip Fazıl, 1943 yılında siyasi, fikri ve edebi mücadelesini işlediği “Büyük Doğu” dergisini yayımlar. Bu dergi aynı zamanda Fazıl’ın fildişi kulesinden agoraya indiğinin tam olarak belirttiği tarihtir. 1978’e kadar 35 sene boyunca yayımlanan “Büyük Doğu”, polemikleri, değişik alanlardaki yazıları, farklı çevrelerden yazarlarıyla Türk Basın Tarihi’nde ayrı bir konuma sahip olur.

Necip Fazıl'ın kurduğu aksiyon yalnız dergilerinde aksetmez, bütün yurdu gezerek verdiği konferanslar o günün gençliğini peşinden sürükler. Yazdığı Őiirlerle, konferanslarıyla ve kaleme aldığı yazılarla işte bu büyük fikir adamı 21. yüzyıla damgasını vurur. 1963 İlkbaharında bir davet üzerine açılan "konferans ığırısı" zerinde evvela Salihli, İzmir, bir müddet sonra Erzurum, Van, daha sonra İzmit, Bursa ve 1964 yılının ilkbaharında da Konya, Adana, Maraş ve Tarsus'ta konferanslar verir. 1964'te Büyük Doğu'nun onbirinci devresini açar. Adnan Menderes'in aziz hatırası için kaleme aldığı ve derginin birinci sayısında neŐrettiđi "Zeybeğin lm" Őiirinden dolayı takibata uğrar. " İdeolocya rgs" isimli eseri, "Mümin/Kafir" diyalogları ve siyasi içerikli yazıları sebebiyle suçlanır, sorgulanır ve yargılanır.

1976'da, dergi-kitap Şeklinde, 1980 yılına kadar 13 sayı sürecek "Rapor"ları, 1978'de de Son Devre Büyük Doğu dergisini çıkarır. 26 Mayıs 1980'de Türk Edebiyat Vakfı tarafından "Őairler Sultanı" ve 1982 yılında yayınlanan "Batı Tefekkürü ve İslam Tasavvufu" isimli eseri münasebetiyle de "Yılın Fikir ve Sanat Adamı" seçilir. 1981 yılının baŐlarında, görünen yüzüyle, "içinde 20 yıl müddetle yaŐattıđı İman ve İslam Atlası isimli eserini kalıba dökebilmek için", bir daha çıkmamak üzere evine, hatta küçücük odasına kapanır.

Erenköy'deki evinde aynı "küçük oda"da, hayli ilerlemiŐ yaŐına rağmen çalışır. Ömrünün son günleri, 1.5 yıllık mahkmiyeti yüzünden her an götürülme tehdidi altında, kitapları, yazıları, notları ve birtakım gerçek dostlarıyla mahzun sohbetler içinde geçer. Bu süreçte onbir maddelik bir de vasiyet bırakan yazar vasiyetinde Şöyle der:

"Bu vasiyet, çoluk-oğumun ve Şahsi yakınlarımla dar ve hususi kadrosundan ziyade,onların da içinde olduğu geniş ve umumi zümreyi muhatap tutuyor.Başta gerçek Türk'n ruh köküne bağlı yeni gençlik,Şu kadar yıllık mücadele hayatımda beni okumuŐ veya dinlemiŐ her fert, kısaca Allah ve Resulüne perçinli herkes...Onlara hitap ediyorum ve dileklerimin yerine

getirilmesi için gerekli çalışmayı işte bu yeni gençliğe ısmarlıyorum! Eğer üzerilerinde bir hakkım varsa, Hesap Gününde tek tek sorumludurlar. Emanetim, beni seven ve İslam davasında bir hak sahibi olduğumu kabul eden herkese... Fikir ve duyguda vasiyete lüzum görmüyorum. Bu bahiste bütün eserlerim, her kelime, cümle, mısra ve topyekün ifade tarzım vasiyettir. Eğer bu kamusluk bütünü tek ve minicik bir daire içinde toplamak gerekirse söylenecek söz "Allah ve Resulü; başka her şey hiç ve batıl" demekten ibarettir. Cenazeme çiçek ve bando muzika gönderecek makam ve şahıslara uzaklığımız ve kimsenin böyle bir zahmete girişmeyeceği malum. Fakat bu hususta bir muziplik zuhur edecek olursa, ne yapılmak gerektiği de beni sevenlerce malum... Çiçekler çamura ve bando yüzgeri koğuşuna... Cenazemde, namazıma durmayacaklardan hiç kimseyi istemiyorum! Nede, kim olursa olsun, kadın...Ve bilhassa, ölü sımarsı cinsinden imam! Ve " bid'at" belirtici hiçbirşey !...Başucumda ne nutuk, ne şamata, ne medh, ne şu, ne bu...Sadece Fatiha ve Kur'an...Mezarımda ilahi ve ulvi isim ve sıfatlardan ve benim beşeri ve süfli isim ve sıfatlarımdan hiçbir iz bulunmayacak... Mevlid de istemem! Onu, uhrevi rüşvet vasıtası yapanlara bırakınız! Sadece Kur'an... Beni de Allah ve Resul aşkının yanık bir örneği ve ardından birtakım sesler bırakmış divanesi olarak arada bir hatırlayınız !..''

Ve bir gece... Onun için daima sırlarla dolu Mayıs ayında bir gece yani 25 Mayıs 1983 günü yatağından doğrulup, elâ gözlerini pencereden dışarıya, derin karanlığa diker. Ne görürse pembeden daha kırmızı dudakları hafifçe kıpırdar ve "Demek böyle ölünmüş!" der... Muhteşem bir kalabalığın katıldığı cenaze namazında ona son görevlerini yapan sevenleri Üstadı, Eyüp sırtlarındaki kabristana defnederler.

Ve mayıs 2005...Son bir sene ''Necip Fazıl Yılı '' idi. Resmi kurum – kuruluşlar ve sivil toplum örgütleri bu anma yılını nasıl geçirdiler, ne tür faaliyetler yaptılar, üstadı anmak için ne yapabildiler bu biraz tartışılabilir. Kanaatimce bu anma yılının hakkı tam verilemedi. Bu süreçte yapılan en ciddî

çalışma belki de oğlu Mehmet Kısakürek'in çabalarıyla çekilen '' Üstad'' adlı belgesel oldu. Eksiklerine rağmen böyle bir anma yılı kazandıran yetkililere teşekkür ediyor, gelecekte üstadın daha iyi anlaşılması umudunu taşıyoruz.

Her ölümlü gibi Necip Fazıl da ölümü tatmış ve arkasında fikirlerini takip edecek, eserlerini okuyacak büyük bir kitle bırakmıştır. Bununla kendini ebedileştiren sanatçı, kendisinden sonra gelenlere de rehber olmuştur.

Hem Necip Fazıl üstadın hâtırası, hem de bu yazıyı okuyanların hatırlarına sunmak için onun ''Sakarya Türküsü''adlı muhteşem şiirini buraya alıyor; Necip Fazıl'ı kültürümüze ve edebiyatımıza yaptığı yüksek katkılardan dolayı rahmet ve minnetle anıyoruz.

SAKARYA TÜRKÜSÜ

İnsan bu, su misali, kıvrım kıvrım akar ya;
Bir yanda akan benim, öbür yanda Sakarya.
Su iner yokuşlardan, hep basamak basamak;
Benimse alın yazım, yokuşlarda susamak.
Her şey akar, su, tarih, yıldız, insan ve fikir;
Oluklar çift; birinden nur akar; birinden kir.
Akışta demetlenmiş, büyük, küçük, kâinat;
Şu çıkan buluta bak, bu inen suya inat!
Fakat Sakarya başka, yokuş mu çıkıyor ne,
Kurşundan bir yük binmiş, köpükten gövdesine;
Çatlıyor, yırtınıyor yokuşu sökmek için.
Hey Sakarya, kim demiş suya vurulmaz perçin?
Rabbim isterse, sular büklüm büklüm burulur,
Sırtına Sakaryanın, Türk tarihi vurulur.
Eyvah, eyvah, Sakaryam, sana mı düştü bu yük?
Bu dâva hor, bu dâva öksüz, bu dâva büyük !..

Ne ağır imtihandır, başındaki, Sakarya!
Binbir başlı kartalı nasıl taşır kanarya?

İnsandır sanıyordum mukaddes yüke hamal.

Hamallık ki, sonunda, ne rütbe var, ne de mal,
Yalnız acı bir lokma, zehirle pişmiş aştan
Ve ayrılık, anneden, vatandan, arkadaştan.
Şimdi dövün Sakarya, dövünmek vakti bu ân;
Kehkeşanlara kaçmış eski güneşleri an!
Hani Yunus Emre ki, kıyıda geziyordu;
Hani ardına çil çil kubbeler serpen ordu?
Nerede kardeşlerin, cömert Nil, yeşil Tuna;
Giden şanlı akıncı, ne gün döner yurduna?
Mermerlerin nabzında hâlâ çarpar mı tekbir?
Bulur mu deli rüzgâr o sedayı: Allah bir!
Bütün bunlar sendedir, bu girift bilmecele;
Sakarya, kandillere katran döktü geceler.

Vicdan azabına eş, kayna kayna Sakarya,
Öz yurdunda garipsin, öz vatanında parya!

İnsan üç beş damla kan, ırmak üç beş damla su;
Bir hayata çattık ki, hayata kurmuş puslu.
Geldi ölümlü yalan, gitti ölümsüz gerçek;
Siz, hayat süren leşler, sizi kim diriltecek?
Kafdağını assalar, belki çeker de bir kıl!
Bu ifritten sualin, kılını çekmez akıl!
Sakarya, sâf çocuğu, mâsum Anadolunun,
Divanesi ikimiz kaldık Allah yolunun!
Sen ve ben, gözyaşıyla ıslanmış hamurdanız;
Rengimize baksınlar, kandan ve çamurdanız!
Akrebın kısıkcında yoğurmuş bizi kader;
Aldırma, böyle gelmiş, bu dünya böyle gider!
Bana kefendir yatak, sana tabuttur havuz;
Sen kıvrıl, ben gideyim, Son Peygamber Kılavuz!

Yol onun, varlık onun, gerisi hep angarya;
Yüzüstü çok süründün, ayağa kalk, Sakarya !..

(1949)

Kaynakça:

1.Oktay, Ahmet; Cumhuriyet Dönemi Edebiyatı, Kültür Bak. Yay.

2.Kabaklı, Ahmet; Türk Edebiyatı III. cilt, Türk Edebiyatı Vakfı Yay.

3.www.yenisafak.com.tr

4.www.aruz.com

Üstadlar Geçidi

KİTAB-I KRİTİK

Selim ÇORAKLI

ÜSTADLAR GEÇİDİ

Tarihe kısa bir göz gezdirdiğimizde, edebiyatı imanın emrine vererek onu yüksek bir gaye uğruna vasıta olarak kullanan yüzlerce büyük sanatkârın varlığıyla karşılaşmamız mümkün. Mekke müşriklerinin peygamberimize olan saldırılarının önüne hicivleriyle set olan Hasan b. Sabit'ten, edebiyatın dev üstadı Cahiz'e, en zor ve ümitsiz zamanlarda insanımızın gönlüne seslenerek onu içinde bulunduğu kaos ve ümitsizlikten kurtaran Yunus'tan, semboller üstadı Mevlana'ya ve oradan da Mehmet Akif'lere kadar uzanan çizgi bunun en müşahhas örneği. Ülkemizde de aynı alanda büyük sanatkârların varlığı bilinmektedir. Edebiyatı imanının emrine veren bu büyük sanatkârların başında şüphesiz çağa damgasını vurarak giden üstat Necip Fazıl gelir.

“Anladım isi sanat, Allah'ı aramakmış, / Marifet bu, gerisi yalnız çelik çomakmış” anlayışı ile gerçek sanatkârın hangi yolu takip etmesini ortaya koyan Necip Fazıl'ın, bu noktadan sonra ortaya koyduğu bütün eserlerinin İslami edebiyat

anlayışı ile vücut bulduğunu görürüz ki, sadece birkaç eserinin tetkik edilmesi bunu bütün çıplaklığıyla gözler önüne serer. (Bu hususta sadece «Çile, Çöle İnen Nur, İdeolocya Örgüsü, Tanrı Kulundan Dinlediklerim» gibi eserlerini okumak yeterli olur.)

MARİFET YÜKÜ

Yüzü aşan kitapları içerisinde çok çeşitli konuları imanın ışığında inceleyen Necip Fazıl'ın "Edebiyat Mahkemeleri" isimli eseri ise, yukarıdan beri genel çerçevesi ile izah etmeye çalıştığımız fikirler doğrultusunda edebiyatın temeli sayılmaya aday bazı konularda başlı başına birer tespit, teşhis ve tedavi niteliği taşımaktadır. "Edebiyat Mahkemeleri, Doğu edebiyatı ve Dil Raporları" şeklinde üç bölüm altında incelenen eserde, dünle bugün arasında kurulabilecek köprüde tek bağlayıcı unsurun iman olabileceğini, mevcut anlayışla beslenerek ortaya konan eserlerin "marifet" yüklü, bundan soyutlanan edebiyata dâhil her şeyin ise ancak "yalnızca çelik-çomak" mesabesini tutabileceğini dile getirilir ki, bu anlayış Necip Fazıl'ın bütün eserlerinde "Anladım isi sanat, Allah'ı aramakmış" şeklinde yansımasını bulmuştur.

MAHKEMELERDE SEYAHAT

Edebiyat mahkemelerinin birinci bölümünde edebiyatımızın son iki asır içerisinde sıçrama taşı sayılabilecek Tevfik Fikret, Yahya kemal, Mehmet Akif ve Nurullah Ataç gibi şahsiyetler mahkeme önüne çıkarılarak "marifet" ekseninde sorgulama ve yargılamaya tabi tutulmakta ve haklarında gereken hükümler verilmektedir. Tevfik Fikret için; «şiiir cephesinin namevcut, fikir cephesinin gülünç, ahlak cephesinin yalan, seciyesinin baştanbaşa rubu, iman cephesinin ise isyan ve inkâr» olduğu tespiti yapılırken, Yahya Kemal için; "dünyaları kavramakta en ileri (plastik) zevk hadlerinin mağrur inzivasına çekilmiş ve buradan büyük idrake yol bulamamış sanatkâr" denilerek Fikret'le ayrılan noktaya işaret edilmiştir. Nurullah Ataç için yapılan değerlendirmede, hiçbir

edebi tenkit anlayışının ve fikirlerini istinat ettirdiği dünya görüşünün bulunmadığı, sadece hissi bir ruh seviyesine sahip olduğu ve nakilcilikten öteye geçmediği ifadelendirilmektedir. Sanatı imanın emrine vererek yaptığı yukarıdaki değerlendirmelerde yüzde yüz isabet ettiğine inandığımız Necip Fazıl'ın, Mehmet Akif'in hayatını; "bütün bir sahte gidiş içinde, o sahteciliği sadece sahte olmayarak aynı kıratında bir aksülameli halinde, hem mefkûresi ve hem sanatıyla, hakkı verilmemiş bir hakikilik, aslilik ve halislik örneği" tarzında hulasa ettikten sonra, Akif'in sanat anlayışını karara bağlarken sarf ettiği "doğru yolun kifayetsiz mütefekkeri, küçük şairi" şeklindeki değerlendirmelerde hangi ölçüleri kullandığını doğrusu tespit edebilmiş değiliz. Eserin Doğu edebiyatı bölümünde Arap, Mısır, Fars edebiyatında zirveyi tutan, birçok şair ve yazar eserlerinden örnekler verilerek günümüz insanına takdim edilirken, Doğu'nun büyükleri olarak da Nizami, El- Maarri, Haysam, Ibn-i Fariz ve Sadi takdim edilmektedir. Eserin üçüncü bölümünü oluşturan Dil Raporları'nın "Zavallı Türkçe" kısmında, dilimizin nasıl ve niçin bozulduğu üzerinde derin tahliller yapılmakta ve çözüm yollarının neler olabileceği ortaya konulmaktadır. On yedi adet rapordan oluşan Dil Laboratuvarı'nda ise daha çok dilimizin imla kuralları ve uydurmalar üzerinde durulmakta ve hükümler serdedilmektedir.

Sözün özü

edebiyatı da diğer sanat dalları gibi Allah'ı aramakta bir vasıta gören Necip Fazıl'ın "Edebiyat Mahkemeleri" isimli eseri, iman noktasından hareket edilerek edebiyatçılarla birlikte edebi eserlerin de niçin ve ne şekilde tenkide tabi tutulabileceklerinin müşahhas bir örneğini oluşturmaktadır. Üstadın diğer eserleri gibi okumaktan büyük zevk aldığım bu güzel eseri herkesin okumasını da gönül rahatlığı içerisinde tavsiye ediyor ve eserden birkaç tespiti vermenin faydalı olacağına inanıyorum.

* Türk, İslamiyet'i kabul ettikten sonra düşünmeye

başlamıştır. Bu, anlayan ve insafı olan için riyazî bir hakikattir.

* Dil, istikrai, yani kendi iç ve öz kanunlarıyla mevcut bir müessesedir ve dışarıdan, bütün bir lisan uydurma seklinde müdahaleye tahammülü yoktur.

* Asli ve iptidai haliyle fakir olan Türkçe, bugünkü yazılış sekliyle de, terbiye gücünden yoksun bir fakirliğe düşürülmüştür.

* Mehmet Akif, ne kendisini sevenlerce, ne de kendisinden tiksinenlerce anlaşılabilmiş bir şahsiyettir.

* Yahya Kemal, öz şiirde, (plastik) hadleri aşamamış müstesna zevkli bir nakışçı; fakat bütün hayat ve davalarına yol verecek olan büyük muhteva planında hiçbir şey değildir.

* İmanın ta ruhuna, merkezine, mihrakına, kendisine isyan. Ve hiçbir şeye inanmamak. Ne bir dava, ne davalar arasında bir terkip, ne de bütün hadiseler tatbikte şart olan ana mizan ve olcu. İşte Tefvik Fikret.

* Doğu edebiyatına terkibi bir tarih ölçüsüyle bakılınca, büyük ve ustun seciye noktasından onun başlangıcını İslamiyet'e bağlamak borcunda kalınır.

Kimlik

Sahasında nadir bulunan eserlerden biri olan "Edebiyat Mahkemeleri", sanatı, imanın emrine amade kılan Ustad Necip Fazıl Kısakürek tarafından kaleme alınmış. Üstadın yüz birinci, büyük Doğu Yayınları'nın ise 65. kitabı olan eser 250 sayfa.

(ZAMAN-Arşiv)

Üstad, Çağdaş Edebiyatımızın Yüzakı

NECİP FAZIL'I YAZAN MUSTAFA MİYASOĞLU:

'Üstad, çağdaş edebiyatımızın yüzakı'

Necip Fazıl Kısakürek, Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatında denilebilir ki hakkında en çok konuşulan ve yazılar yazılan bir şair ve yazarımızdır. Necip Fazıl Kısakürek hakkında son bir yıl içinde hayli yayın yapıldı. Son olarak, onun çevresinde bulunmuş günümüz yazar ve şairlerinden Mustafa Miyasoğlu'nun eseri yayımlandı: Necip Fazıl Kısakürek. Üç bölümden oluşan 167 sayfalık eserin arka kapağında şunları okuyoruz:

"Necip Fazıl Kısakürek, şiiri ve düşüncesi kadar, dünya görüşüne bağlı mücadelesi ile de dikkatleri üzerine çekmiş ender şahsiyetlerden biridir. Çağdaş edebiyatımızın yüzakı olan eserleri ile dünyaya bakış tarzı, ölümünden sonra ilgi çekici incelemelere konu olmaktadır. Orjinal eserleri ile nev'i şahsına münhasır kişiliği de buna imkân vermektedir. Bu kitap, böylesi bir çalışmanın ilk örneklerindedir.

'Gaiplerden bir ses'in cazibesine kapılarak bir ömür sanat ve iman mücadelesi veren Necip Fazıl Kısakürek üzerine bir deneme... Beklenen sanatkârdan Sultan'uş Şuara'ya büyük şairden, büyük mütefekkir ve üstün sanatkâra yürüyüşün hikâyesi... Kahraman ahlakını yepyeni bir neslin Özlemi haline getiren, iman ve aksiyonu ile büyük yankılar uyandıran Necip Fazıl'ı ve ölümüyle milli bir sembol oluşunu anlatma çabası.... Bu kitap, destanlık bir mücadelenin gerisindeki şahsiyete ve eserine yaklaşma denemesi olarak ilktir ve yıllarca süren bir hazırlığın ürünüdür. Onun oluşturduğu çevrede eser verenlerden

olan Mustafa Miyasoğlu, üstadı anlatan bu kitabında, bir sanat ve kültür hareketini de aydınlatmaya çalışıyor. Bu yönüyle öteki derleme ve incelemelerden ayrı bir tutum ortaya koyuyor.”

Eserle ilgili olarak görüştüğümüz Mustafa Miyasoğlu Büyük Doğu’ nun öncüsü merkezli sorularımızı cevaplandırdı:

Okuyucular Mustafa Miyasoğlu imzasını şiirleri, romanları, deneme ve hikayeleriyle tanıyor. Son eseriniz Necip Fazıl Kısakürek ise biyografik türde bir eser... Niçin bu türe yöneldiniz ve neden Necip Fazıl Kısakürek?

Bu kitap bir tür endişesiyle yazılmadı. Necip Fazıl’ı anlatmayı istedim. Onun kültür hayatımızdaki yerini, aksiyonunu, şahsiyetini, eserini ve tesir çevresinin genişliğini anlatmak istedim. Bu yüzden kitaba bir biyografi değil de, monografi demek daha doğru olur sanıyorum. Şimdi bu haliyle kitap, üç bölümde sözünü ettiğim şeyleri anlatıyor. Biyografisini şunun için yazmadım: Necip Fazıl, onu en az altı eserinde çok canlı ve güzel bir tarzda anlatmış.

Bu eserler hangileri?

Babıali, Aynadaki Yalan, Kafa Kâğıdı, Bir Adam Yaratmak, Cinnat Mustatili, 0 ve Ben... Elbet bunlar tam anlamıyla alışagelen biyografik eserlerden değil. Her biri ayrı türlerde yazılmış sanat eserleri... Bu otobiyografik eserler Necip Fazıl’ın çeşitli dönemlerinden hayatının, basın, hapishane ve özel kesimlerinden çok canlı bir şekilde kesitler sunmaktadır. Bu hayatı ondan daha iyi yazmaya kalkacak kimse olduğunu sanmıyorum. Çünkü Üstad her alanda olduğu gibi özellikle kendi hayatında, kendisinden başkasının tasarrufuna kolay kolay izin vermeyen muhteris bir şahsiyetti. Ve sade şairliği “cüce” bir iş görerek büyük sanatkârlığa talip oldu. Bu anlamda büyük sanatkâr yüzyıldan beridir “beklenen sanatkâr”di.

Necip Fazıl beklendiğini bilen ve bunu söyleyen, büyük sanatkârın öneminden sözeden ilk şahsiyetti. Ve kendisi

“Beklenen Sanatkâr” oldu. Monografimiz Necip Fazıl’ın kırk yıllık gelişimini anlatırken, esasen ölümünden elli yıl önce yazdığı “Kop Dağında Bir Dükkân” yazısında sözünü ettiği kimliğe ve kişiliğe sonuna kadar sadık kalmasını ve kırk yıl boyunca bu şahsiyetin mücadelesini anlatmaktadır.

Her ünlü insan gibi Necip Fazıl hakkında da bir hayli konuşuldu yazıldı. Siz onun yakın çevresinde bulunmuş biri olarak şahsiyetinden bahseder misiniz?

Necip Fazıl’ı tanıyan insan sayısı çok fazladır. Ben de onu tanıma bahtiyarlığına erenlerdenim. Bunun bir avantaj olduğunu kabul etmek gerekir. Ama bir tehlike de sayılabilir. Onu tanımak, onun çoğu kez belli bir dönemdeki bir davranışından etkilenmek şeklinde tezahür ediyor. Ve dolayısıyla Necip Fazıl’ı bütün olarak tanıyamamış olursunuz. Elbet objektif bir hüküm veremezsiniz hakkında. Çoğu kişi Necip Fazıl’a ait espriler, öfkeler, polemikler ve çarpıcı artistik tavırlar hatırlıyor. Halbuki bunlar onun eserini anlamaya hiçbir zaman imkan vermez. Necip Fazıl ve eseri bu tavırların ötesinde bir kimlik ve kişiliktir. Önceleri şahsiyet mücadelesi, sonra kalite kavgası, sonra da iman mücadelesi ortaya koymuş bir şahsiyeti anlık ve günlük ilişkiler içerisinde anlayabilmek mümkün değildir.

Bunu biraz daha açar mısınız?

Necip Fazıl’ı konferanslarda tanımak, bizim nesil ve sonrası için büyük bir bahtiyarlık olmuştur. Daha sonra zaman zaman evine ve bürosuna giderek üstadı dinlediğimiz günler oldu. Onun çevresiyle münasebeti hiç kimseye benzemezdi. Bir kişinin karşısındayken, bir milletin karşısındaymış gibiydi. Onun huzurunda olmak insanı gerçekten müthiş yorardı. Bir saat yanında bulunan adam iki üç saat yorgunluğu çekerdi. Sanki yüksek gerilim hattına tutulmuş gibi bir zaman kendinize gelemezsiniz.

Günümüzde büyük insan kavramı artık orta malı hale gelmiştir. Herkes büyük insan oluyor. Belli bir yaştan sonra armağanlar

alıyorsunuz, komisyonlara giriyorsunuz, törenler düzenleniyor ve gençlik sizin hakkınızda iyi şeyler söylüyor. Büyük insan gibi sıfatlarla anılıyorsunuz. Elbet bu sıfatlarla kim anılırsa büyüklüğüne kendisi de inanır. Necip Fazıl büyüklüğünün şuurundaydı. Başkalarının söylemesine gerek yoktu. Onu kendisi kadar öven ve yeren pek kimse çıkmamıştır. Şimdi biz ne yaptık bu kitapla? Necip Fazıl'ın kendisini en iyi anlatan kişi olduğunu söyledikten sonra onu anlatmaya kalkışmak gerçekten tuhaf bir iştir. Ben bu çelişkili tuhaflığı kitabın her safhasında yaşadığımı söyleyebilirim. Ama birşey vardı, bunu ben sorumluluk olarak anlıyor ve ifade ediyorum. Ki Necip Fazıl bize Allahın bir nimeti idi. Bunun şükrünü eda etmemiz ve ona olan vefa borcumuzu ortaya koyarak eserlerine dikkati çekmemiz gerekirdi. Ben bu kitapta o büyük eserin gerisindeki şahsiyeti ve onun bize olan etkisine dikkati çekmek istedim, o kadar.

Eserinizde “hiç bir Türk sanatçısı hakkında, onunla ilgili yazılan ve söylenenler kadar yazı yayımlanmamıştır” diyorsunuz...

Evet, Necip Fazıl her zaman büyük alakalar çekmesini bilmiştir. Yaşadığı dönemlerin hemen hepsinde Necip Fazıl ne diyor gibi, onu tanıyanlar nezdinde bir endişe varolmuştur. Hayatının son döneminde bu endişe arttı herhalde... Gençliğinden beri bu özelliğe sahip. Yirmi yaşından beri onu tanıyanlar böyle söylüyor. Her dönemde dikkati çeken bir kimliği var. Onu tanıyanların “O ne diyecek” endişesi, “Üstad görürse, duyarsa ne der” kaygısı çok kişi tarafından bilinir. Necip Fazıl İkinci Dünya Savaşı ile ilgili yazdığı yazılarda o kadar isabet kaydettirmiştir ki bazı okuyucular neredeyse kâhin diye söz etmeye kalkmıştır. Demek ki bu isabet yalnız küçük bir çevreyi içine almıyor. Bazen bütün dünyayı ilgilendiren hadiseler hakkında da kuvvetli sezgileriyle kavradıklarını ifadeden kendisini alamıyor.

Necip Fazıl'ın bir de gazetecilik yönü var...

Evet, Necip Fazıl şair ve tiyatro yazarı olduğu kadar gazeteci ve politikacı idi de. Bunun politikacılığı ve gazeteciliği günlük endişeleri ve çıkar hesaplarını aşıyordu. Menfaat hesabıyla yapmadığı için öldüğünde menkul ve gayri menkul hiç bir şeyi yoktu. Sadece eserleri, mücadelesi ve yetiştirdiği nesiller vardı. Bu bakımdan onun gazeteciliğini, mesela Abdi İpekçi'nin, Burhan Felek'in, Refi Cevat Ulunay'ın ve Yunus Nadi'nin gazeteciliğinden başka türlü düşünmek lazımdır. Simavi ailesi 'fikri öldüren' bir basın tröstü oluştururken, Necip Fazıl fikir gazeteciliğini ölünceye kadar sürdürdü. Kendi ifadesiyle hiçbir fikrin 'zamparası' olmamış, vicdanını da hiç kimse için kiralamamıştır. Bu anlamda elli yıl gündemde kalmış ve vicdanına hava parası istememiş gazeteci sayısı parmakla ancak gösterilebilir. Büyük Doğu ile bu fikir gazeteciliği müessese haline gelmeye çalışmış, bir türlü kanuni engelleri aşamamıştır. Ama 1973'te kurulan yayın statüsüyle bugün de eserleri yayınlanmaktadır.

Hazırlayıcısı olduğunuz Suffe Kültür Sanat Yıllığınının 1984'e ait olanını Necip Fazıl'a Armağan olarak yayımladınız. Eserinizle de onunla ilgili yayınların sonuncusunu vermiş oluyorsunuz. Bu çalışmalarını yeterli buluyor musunuz, daha neler yapılabilir?

Necip Fazıl hakkında daha çok yazı yazıldı. Yazılardan derlenen kitaplar çıkarıldı. Ve birtakım temennilerde bulunuldu. Yapılan hemen hemen pek ciddi birşey yok. Vasiyetine uygun olarak eserlerini yeni baştan yayımlayan Büyük Doğu Yayınları, üstadın oğulları yönetiminde büyük bir fonksiyon ifa etmektedir. Bugün onu ölümünün ikinci yıldönümünde hatırlamayan pek çok dergi, öldüğü günlerde özel sayılar hazırlamış, yazılarda enstitü ve vakıf kurulması için teklifler getirmiştir. Bunları yapanlar ve yazarlar o gün hangi endişeyle söyledilerse bugün de aynı endişeyi ve sorumluluğu neden duymuyorlar, bir türlü anlamıyorum. Necip Fazıl her zaman itibar konusu olmuştur. Ondan söz ederek itibar kazanmak mümkün ama, oldukça da tehlikelidir. Çünkü onu

az da olsa gerçekten anlayan ve çok seven gönüldaşları vardır. Bunlar bir vicdan azabı gibi insanın yakasına yapışır ve sözünü uygulamaya mecbur edebilir.

Biz üç beş arkadaşla bir yıl uğraşarak bir Araştırma Enstitüsü'ne hazırlık olabilecek bilgileri derledik. Necip Fazıl üzerine çalışacak herkes bu armağan kitabı bir kere gözden geçirmek zorundadır. Onun için yapılacak şeylerin başında bir Enstitü kurmak gelirken bu da birkaç kişiyi değil, büyük bir topluluğu ilgilendiren önemli bir sorumluluktur.

Her türdeki eserleri ayrı ayrı tez ve incelemeye konu olabilir. Türk üniversiteleri çok önemsiz eserler üzerinde tezler yaptırıyor. Yaşayan hatta yazmaya devam edip etmeyeceği şüpheli olan pek çok sanatçı için tezler hazırlandığını duyuyorum. Necip Fazıl için hazırlanan tezleri, bütün Türkiye'de araştırsak üçü beşi geçmez. Halbuki Mısır gibi yabancı ülkelerde Necip Fazıl sağlığında tez konusu oluyordu. Kahire Arap kültürünün başkentidir. Burda yapılan bu çalışma bütün İslâm dünyasına örnek olur. Dünya dillerine hiçbir resmi ve gayri resmi kurum desteği olmaksızın çevrilen yazarların başında Necip Fazıl gelir. Bu da gösteriyor ki Necip Fazıl'ı şahsiyeti ve eserleriyle hem içte hem dış ülkelerde tanıtmak gerekir. Bunu enstitü mü yapar, vakıf mı yapar, bilemiyorum. Ama kurulabilecek her teşekkül için devlet büyük çapta yardımcı olmalıdır. Özellikle Kültür Bakanlığı.

İkinci üçüncü sınıf sanatçıların evlerini müze yaparken Necip Fazıl'ın yirmi yıl oturduğu köşkle neden ilgilenmez, bir türlü anlayamıyorum. Bunun kadar nev'i şahsına münhasır çok az sanatçımız vardır. Yani Necip Fazıl gibisi 100 yılda ancak yetişir. Bunun kıymetini de bilemezsek ne kendimizi bilmiş oluruz, ne de dünyada varlık sahibi olma imkanını elde etmiş oluruz. Zamanla da bir kültür hazinesi haline gelmemiz mukadder olur.

Necip Fazıla ayrı dönemlerde değişik kesimler tarafından farklı tavırlar takınıldığını biliyoruz. Bu tutumlarla ilgili neler söyleyeceksiniz?

Necip Fazıl herkes tarafından kendi şarkılarını söylemeye müsait görülmüş. Bu adam bir bizden olursa, şeklinde başlayan tasarılar geliştirilmiş üzerinde. Ama Necip Fazıl hiçbir zaman kendi davası dışında herhangi bir çevrenin veya görüşün adamı olmamıştır. Hak bildiği yolda gerçekten binlerce kişiyi sürüklemiştir. Bu bakımdan Fikret ve benzeri dava ahlâkı savunucularından çok farklıdır Üstad. Kanunlar bile onu yıldırmamış, fikrinden caydıramamıştır. Bu tarafı elbette pek çok şahıs, grup ve partiler için cazip görülmüştür. Ama Üstad ölümüyle bu hesapların çok üstünde olduğunu herkese kabul ettirdi.

Üstadın ölümü bence çok güzel ve anlamlı bir ölümdür. Adı çevresindeki bütün dedikoduları ve haksız ithamları silip süpüren bir ölümle ölmek her kula nasip olmaz. Büyük veliler bile ölüm anında korkar. Hepimizin korkusu birer müslüman olarak güzel bir şekilde ölememektir. Üstad bu korkuyu ömrünce duymuş ve şiirlerinde çok güzel ifade etmiştir. Onun şiirlerine ve şahsiyetine ölümünden sonra saygı duyduğunu belirtenler bir gerçeği yıllarca gizlemenin suçluluğunu da taşıyorlardı. Esasen Üstad başkalarında uyandırdığı imajdan mazurdu. Çünkü şöhret afetinin tuzağına düşmeyen çok az insan vardır.

Güzelin düşmanı çoktur derler. Üstada kendi düşüncelerini kabul ettiremeyenler, üstadın düşmanlarıyla ittifak ederek onu unutturma yoluna başvurmuşlardır. Bir şairi en fazla yıkan şey onu sevenlerinden ve anlayanlarından mahrum etmektir. O yüzden üstada karşı tavırlar değişken olmuştur. Öldükten sonra artık bir tehlikesi olmadığı için Üstad hakkındaki kanaatlerini herkes rahat rahat ve günah çıkarırcasına her yerde her vasıtayla yazıp söylediler. Bunların kitaplaşmaması ve üniversite tezlerine konu olmaması yine aynı talihsizliği doğurur.

Yıllarca Necip Fazıl'ın adından korkan akademik çevreler bunca olumlu sözden sonra artık korkaklıktan ve ürkeklikten vazgeçerler sanıyorum. Böylece çağdaş Türk edebiyatının en

dikkate değer şahsiyeti çeşitli incelemelere ve araştırmalara konu olabilir. Sözün kısası Necip Fazıl hakkında hayatı boyunca ketum davrananlar ve politik tutum sergileyenler ölünce konuşmadan edemediler. Onu sosyal, siyasal ve kültürel konumuyla Türkiye'nin geleceğine damgasını vuran bir şahsiyet olarak anlatmış oldular. Bu bakımdan hiç kimse hakkında söylenmeyen sözler ve iltifatlar söylendiği için üstadın Türkiye'nin geleceğine eseri kadar şahsiyetinin oluşturduğu imajla da büyük bir katkıda bulunacağı kanaatindeyim.

Eğer Türkiye gelecekte yine tarihi misyonuna kavuşacak ve yerli -millî ve İslâmî- bir kültür hayatına ulaşacaksa bunda Necip Fazıl'ın büyük hizmeti olacaktır. Bugün İslâm yalnız Türkiye'de değil bütün dünyada gündemin ilk sırasını teşkil ediyorsa bunda Necip Fazıl'ın da büyük payı vardır. (8 Temmuz 1985)

[Mehmet Nuri Yardım'ın "Türk Şiiri'nden Portreler" isimli kitabından iktibas edilmiştir.]

Üstad'ın Ve Serdengeçti'nin Duruşmaları

ÜSTAD'IN VE SERDENGEÇTİ'NİN DURUŞMALARI

*Malatya Davası'ndan, Üstad'ın o duruşmalarından bahseder misiniz?

O duruşmaların ilk aşamasında Üstad Necip Fazıl, avukat tutmadı. Birkaç duruşma sonra Danyal Kayalibay isminde görüşleri hiç de bizden olmayan bir insan sansasyon yapayım diye Üstad'ın avukatı oldu. Üstad onu istemedi ama adam Üstad'ı savundu. DP iktidarı döneminde o partiye oy veren

Müslümanlar bile Üstad'ın deyimiyle "Öz vatanında parya" muamelesine tabi tutuldular. Tahkikatı yapan savcı diyor ki: Malatya hadisesine ismi karışan 35 kişiden asıl bu olayın fikir babaları Büyük Doğu'yu çıkaran Necip Fazıl, Serdengeçti'yi çıkaran Osman Yüksel, Samsun'da "Büyük Cihad"ı çıkaran Mustafa Bağışlayıcı ve Emekli Albay Cevat Rıfat Atilhan'dır. Bunlar; yazılarıyla bu gençlerin karakterinin sert ve haşin olarak gelişmesine sebebiyet vermişlerdir. Öyleyse o gençlerin işledikleri cinayetten tam olarak katle teşebbüse iştiraktan bunların da müebbet hapisleri talep olunur." O zaman hem HalkPartisi hem de Demokrat Parti gazeteler ve devlet radyosu aracılığıyla Müslümanlar üzerine korkunç bir baskı oluşturuyorlardı. Hukuk mukuk unutulmuş, sadece bu nazariye geçerliydi. Geliyor, İstanbul'dan Üstad Necip Fazıl'ı, Ankara'dan Osman Yüksel ve Cevat Rıfat Atilhan'ı, Samsun'dan Mustafa Bağışlayıcı'yı alıp, ayaklarına pranga takarak trenle ta Malatya'ya götürüyorlar. Bütün gazeteler bir merkezden yayın yapıyormuş gibi "İrtica liderleri yakalandı" ortak manşetini attılar. Sonra bir şayia çıktı: "Gizli irticai partinin anayasası ele geçti." Ben de dedim ki; "Vay be! Bizde anayasa yapacak kadar çok hukukçu varmış da bizim haberimiz yokmuş." (gizli anayasa meselesini okuma için tıklayınız.)

Berat ettirince azar işittim

*Malatya Hadisesi'nden sonra mahkemeler Malatya'da mı devam etti?

Hayır, ilk celseden sonra Ahmet Emin Yalman'ın güvenliği nedeniyle Ankara'ya nakledildi. Ben zaten o zaman fakir bir avukatım. Ne benim her mahkeme için Malatya'ya gidecek param var, ne de Osman'ın bana verecek parası var. Dosyayı inceledim. Orada diyor ki, "Sanıklar, yazarların sert yazılarından etkilenmişler, silâh kullanan Hüseyin Üzmez, Ahmet Emin Yalman'ı vurmuştur." Dosyaya 2 tane "Serdengeçti" mecmuası delil olarak konulmuş. Dergilere bir de baktım ki; birincisi Malatya Hadisesi'nden 1 ay sonra, diğeri 2 ay sonra

yayınlanmış. Mahkemeye 4 savcı birden çıkıyor. Yassıada'da bile böyle uygulama yoktu. Osman Yüksel'in avukatı, olarak söz istedim. Mahkeme salonu tıklım tıklım dolu. "Reis bey, sayın savcılara sorar mısınız, hadiseden sonra yazılan yazılar sanıkları nasıl tahrik ve teşvik eder? Çünkü dâvâya delil olarak dosyada sunulan dergilerdeki müvekkilim Osman Yüksel'in hadiseden 1 ve 2 ay sonra kaleme aldığı yazılardır. Olayla ilgisi olmayan müvekkilim Osman Yüksel'in tahliyesini talep ediyorum" dedim. O sırada arkadaşlar beni kutluyor. Ben bir avukatlık zaferi kazanmış sayıyorum kendimi. Reis bir sağa baktı, bir sola baktı, "Dosya münderecatından Osman Yüksel'in bu dâvâyla ilgisi olmadığından anlaşıldığından, kendisinin ve avukatının duruşmadan çıkarılmasına, dosyasının tetkiki için basın savcılığına gönderilmesine" dedi. Ben dışarı çıktım, bekliyorum ki; Osman Yüksel de gelsin, boynuma sarılsın ve "Aferin çok güzel savundun" diye tebrik etsin.

*Peki ne oldu? Tebrik etmedi mi?

Ne tebriği? Osman Yüksel bir bomba gibi dışarı çıktı ve "Git lan sen de avukat mısın? Yırtık dondan bilmem ne gibi çıktın, bir çuval inciri berbat ettin. Ben 11 aydır atom bombası gibi muazzam bir savunma hazırlamıştım." Yani Üstad ile Osman Yüksel savunma konusunda benzer karakterlere sahipti.

Süleyman Arif Emre

Üstad'ın Tiryakileri, Hukukçular

ÜSTAD'IN TİRYAKİLERİ, HUKUKÇULAR

Süleyman Arif EMRE İle Röportaj

Millî Nizam Davası'nda Necip Fazıl'ın avukatlığını yapan Süleyman Arif Emre:

Hukukçular; Üstad'ın tiryakisiydi

Üstad, Sümerbank'a hakaret davasından ceza yemeden beraat etti. Çünkü Üstad, birçok davaya avukatsız girerdi. Müthiş bir hafızaya ve beyin muhakemesine sahip savunmaları Büyük Doğu'da da neşredilirdi. Zamanın hukukçuları, Üstad'ın ve Büyük Doğu'nun tiryakisi gibi Cuma gününü ipe çekerdi. Büyük Doğu, genellikle Cuma günleri çıkardı.

*Sevdiğimiz insanları yalnız ölüm yıl dönümlerinde değil, doğum yıldönümlerinde de rahmetle anmayı bir görev biliyoruz. Çünkü biz prensipleri ölümden ziyade hayata yönelik kuralları muhtevi bir inancın mensuplarıyız. Şiirleri, tiyatroları, tarihi eserleri, hitabeleri ve romanlarıyla aramızda yaşayan ve bugün doğumunun 100. yıl dönümünü idrak ettiğimiz Üstadımızı rahmetle anıyor, Üstad'ın avukatlığını yapan Süleyman Arif Emre ile Suadiye'deki evinde yaptığımız sohbeti sunuyoruz.

*Efendim, sizi Üstad'ın Avukatı olarak tanıyoruz. Ancak Üstad Necip Fazıl ile ilk defa nerede, nasıl ve ne zaman tanıştınız?

Ankara Üniversitesi, Hukuk Fakültesi'nde okurken Diyanet İşleri Başkanlığı'nda da memur olarak çalışıyordum. Bir gün Osman Yüksel Serdengeçti ziyaretine geldi ve dedi ki: 'Üstad Necip Fazıl, Ankara Adliyesi'nde Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanıyor. Adamı dinlediğinde gökten düşmüş gibi oluyorsun. Şelalenin akışı gibi hitabeti var. Avukatlardan daha iyi savunma yapıyor. Uzatmayayım, daireden izin alıp adliyeye gittik.

*Üstad, hangi suçtan yargılanıyordu?

Büyük Doğu'da Sümerbank'ı eleştiren bir yazı yazmış. Devlet müessesesini, dolayısıyla yöneticileri küçük düşürmekten. Neyse; 'söz savunmanın' denildi. Üstad başladı. Her cümlesi

bir bilmece. Sümerbank'ı yerden yere vuruyor. Hakim saf, Anadolu çocuğu. Üstad'ı dinlerken 'Acaba bana hakaret mi ediyor, yoksa iltifat mı ediyor' endişe ve kararsızlığı tavrı içinde. Üstad öyle misaller veriyor ki, hakim bey iyice şaşkınlık içindeyken bir de adalet sistemini eleştirdi.

*Üstad ne dedi?

Eğer adalet mekanizması gerçekten çalışsa, bir devlet müessesesi olan Sümerbank'ın bir partinin (yani o zaman iktidar olan CHP'nin) çiftliği haline getirilişini yazdığımdan, burada beni suçlu gibi yargılamaz. Devlet malının korunması için mücadele verdiğimden beni mükafaatlandırırdınız. Halbuki bu sistem sizi sadece emme basma tulumba olarak kullanıyor. En fazla suçsuz olduğumu anladığınızda beraat kararı verebilirsiniz'

*Üstad o davadan ceza yedi mi?

Hayır, Sümerbank'a hakaret davasından ceza yemeden beraat etti. Çünkü Üstad birçok davaya avukatsız girerdi. Müthiş bir hafızaya ve beyin muhakemesine sahip savunmaları Büyük Doğu'da da neşredilirdi. Zamanın hukukçuları, Büyük Doğu'nun tiryakisi gibi Cuma gününü iple çekerdi. Çünkü Büyük Doğu Cuma günleri çıkardı.

*Osman Yüksel Serdengeçti ile Üstad'ın arası nasıldı?

Üstad Necip Fazıl, Osman Yüksel'i hem sever, hem de haşlardı.

*Meselâ ne derdi?

Serdengeçti mecmuası için 'Manşetler kumkuması' derdi. Osman Yüksel Serdengeçti halkın anlayacağı bir üslupla yazılar yayımlarken; makalelere de manşet gibi ilginç başlıklar koyardı. Üstad ise entelektüel kesime hitap ederdi. TRT'de bir röportaj esnasında Üstad, karşısında oturan TV muhabirinin, 'Yazılarınızı halkın seviyesine inerek neden yazmıyorsunuz' ? sorusuna, 'Beni niçin halkın seviyesine indiriyorsunuz? Halkın

seviyesini benim seviyeme yükseltsenize!' cevabını vermişti.

Selami Çalışkan

Üstad'ın Biyografisi, Yayın Ve Sanat Hayatı, Dergiciliği

ÜSTAD'IN BİYOGRAFİSİ, YAYIN VE SANAT HAYATI, DERGİCİLİĞİ

Prof. Dr. M. Orhan OKAY

SEKSEN YILLIK BİR ÖMRÜN ÇİLESİ

HAYAT HİKAYESİ

1. KISA BİYOGRAFİSİ

Necip Fazıl, 26 Mayıs 1905'de, Abdülbaki Fâzıl Bey ve Mediha Hanım'ın ilk çocukları olarak İstanbul'da, Çemberlitaş civarında bir konakta dünyaya geldi. Babası, küçük Necip'in doğumundan sonra hukuk mektebini bitirmiş, bazı memuriyetlerde bulunmuş silik bir şahsiyet. Konağın otoritesi olan büyük baba Mehmet Hilmi Efendi cinayet mahkemesi reisliğinden emekli olup aslen Maraşlı'dır ve Dulkadır oğullarına kadar uzanan Kısakürekler sülâlesinden gelir. Necip Fazıl'ın çocukluğu, torununu şımartacak kadar seven bu büyük babanın himayesinde, bu kalabalık konakta, dadılar, mürebbiyeler, lalalar arasında geçer. İlerde, bu konakta geçen çocukluğuna ait hatıraların izleri eserlerinden bâzılarına aksedecektir. (Bir Yalnızlık Gecesinin Vehimleri hikâyesi gibi.)

Necip Fazıl'ın ilk Öğrenimi, çeşitli okullarda kesintili ve düzensiz bir şekilde geçmiştir. Önce Gedikpaşa'da bir Fransız mektebinde, bir müddet sonra aynı yerde bir amerikan

mektebinde, Büyükdere Emin Efendi mahalle mektebinde, Büyük Reşit Paşa Numune mektebinde, Vaniköy Rehber-i İttihad mektebinde (Peyami Safa bu mektepte mubassır: gözetici'dir) okur. Nihayet Heybeliada Numune Mektebi'nden diploma alır. 0 yıl Heybeliadadaki Bahriye Mektebine (askerî deniz lisesi) yazılır. Namzet (subay adayı) ve harp sınıflarında beş yıl okuduğu bu okuldan da diploma alamayarak ayrılır. Ancak burası ona edebiyatın kültürünü ve zevkini aşlamıştır. İlk şiirlerini ve nesirlerini burada yazmaya başlamıştır. Yahya Kemal, Ahmet Hamdi (eski Diyanet işleri Başkan Aksekili Hamdi Efendi), Hamdullah Suphi (Tanrıöver) bu okuldaki hocaları arasındadır. 1925'lerde yazdığı, hikâye kitaplarına girmemiş Lö Sid adlı hikâyesi, bu okulda, hocası Yahya Kemal'le ilgili bir hatırasından kaynaklanır. Aynı okulda, hâtıralarında "Derin irfan sahibi... edebiyat ve felsefeden riyaziye ve fiziğe kadar nüfuz edebilmiş, birkaç risâlecikten başka hiçbir şey neşretmemiş" bir de edebiyat hocası vardır: İbrahim Aşkî Efendi. Necip Fazıl'ın daha sonraları tasavvufa yönelmesinin ilk teşvikleri bu nev'i şahsına mahsus İnsandan gelmiştir.

Bahriye Mektebinden ayrılan Necip Fazıl 1921'de Darülfünun (üniversite) felsefe şubesine yazılır. Bu öğrenimi de tamamlayamaz. Hükümetin açtığı bir müsabakayı kazanarak burs alır ve felsefe öğrenimi için Paris'e gider. Burada da düzenli bir öğrenci değildir. Kısmen sanat çevrelerinde bulunursa da, Paris'in eğlence hayatı onu daha çok çeker ve hatıralarındaki ifadesiyle bir bohem hayatı yaşar.

Türkiye'ye dönüşünde, İstanbul'da ve Anadolu'da millî ve yabancı bâzı bankalarda memuriyet ve müfettişliklerde bulunan Necip Fazıl, değişik sürelerle ve aralıklarla bir Fransız mektebinde. Ankara Devlet Konservatuvarı'nda, İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi'nde ve Robert Kolej'de çeşitli dersler vermiştir. Bu arada felsefedeki öğrenciliğinden beri girmiş olduğu basın çevresi, kendisi için meslek hayatı olarak daha çekici ve eser vermesine daha müsait görüldüğünden 1942'den sonra aylıklı memuriyetlerden ayrılmıştır. Bu tarihten sonra

bütün geçimini yazılarından ve yayın mesleğinden sağlamıştır. Son yıllarına kadar Büyük Doğu dergisinin ve Büyük Doğu yayınlarının sahibi ve yazarı olduğu gibi, bâzı günlük gazetelerde de zaman zaman fıkra ve makaleleri neşredilmekteydi.

Necip Fazıl Kısakürek, uzunca süren, fakat fikrî faaliyetini ve yazı yazmasını engellemeyen bir hastalıktan sonra Erenköy'deki evinde 25 Mayıs 1983'de ölmüştür. Büyük ve hâdiseli bir cenaze merasiminden sonra Eyüp sırtlarındaki kabristana defnedilmiştir.

NECİP FAZIL'IN ÖLÜMÜ İÇİN TARİH KITASI

Erdi artık ruh sükûna derviş-i kâmil gibi
Öldü, el açmaksızın nadana bir sâil gibi
Çille çille üstüne düştü mücevher târihi
"Var mı şair çilleden çıksın Necip Fazıl gibi"
-1403-

1 Biyografi kitaplarında ve edebiyat tarihlerinde Necip Fazıl'ın doğum tarihi olarak 1903'den 1907'ye kadar çeşitli yıllar gösterilmiştir. O ve Ben adlı otobiyografisinde bizzat Necip Fazıl, kendi doğum tarihi olarak "26 Mayıs 1320-1904/Rebiülevvel 1323"ü vermektedir. Buradaki mâlî ve hicri yılların milâdî karşılığı 1904 değil 1905 olması gerektiğinden daha sağlıklı bir belge bulunana kadar 26 Mayıs 1905 tarihini tercih ettik.

2. YAYIN VE SANAT HAYATI

Necip Fazıl Kısakürek'in yayın ve sanat hayatına girişi, 1923'de Yeni Mecmuadaki şiirleriyle başlar. İlk şiiri de Örümcek Ağı kitabına "Bir Mezar Taşı" adıyla girecek olan "Kitabe" başlıklı şiidir ve bu derginin 1 Temmuz 1923 tarihli sayısında çıkmıştır. Bu tarihten başlayarak 1939 yılına kadar Yeni Mecmua, Millî Mecmua, Anadolu, Hayat ve Varlık dergileriyle Cumhuriyet gazetesinde şiirleri ve hikâyeleri çıkar. Bilhassa, devrin seçkin dergilerinden olan Hayat'ta

çıkan şiirleriyle dikkatleri çeker. Hakkında takdir yazıları yayınlanır. İlk şiir kitapları olan Örümcek Ağı (1925) ve Kaldırımlar (1928) da bu yıllarda yazdığı bir kısım şiirlerinin toplandığı kitaplardır. Kaldırımlar kitabına adını veren şiiri ise, uzun yıllar kendi isminin ayrılmaz bir parçası olarak âdeta ikinci bir unvanı olmuştur: Kaldırımlar Şairi. Üçüncü şiir kitabı olan Ben ve Ötesi ile nesir yazılarını topladığı Birkaç Hikâye Birkaç Tahlil arka arkaya çıkarlar (1932, 1933).

Bu arada, sanatkârlığına büyük değer verdiği aktör ve rejisör Muhsin Ertuğrul'un tesiri ve teşvikleriyle tiyatroya karşı ilgi duymaya başlayan Necip Fazıl, 1935 de ilk tiyatro eserini verir. Bu, atalarının toprağı olan Maraş'ın, Millî Mücadele devrine âit, bir destan paçası olarak epik tiyatro türünden bir eserdi: Tohum. Ferhad rolünü Muhsin Ertuğrul oynadı. Tiyatro tenkitçileri tarafından ilgi ile karşılanan eseri seyirci tutmadı. Onu takibeden Bir Adam Yaratmak piyesini iki maksatla yazdığını söyler. Biri Tohum'un başarısızlığından sonra Muhsin Ertuğrul'a yakışacak bir piyes yazmak, diğeri de o yıllarda tanıdığı ve hususi hayatında, fikirlerinde, sanatında kendisine yeni bir yön verecek olan Nakşibendî Şeyhi Abdülhakîm Efendi (Arvasî)'nin tesiriyle mistik ve metafizik bir konuyu işlemek. Bir Adam Yaratmak, Muhsin Ertuğrul'un da başrolünü oynamasıyla büyük ilgi görür, İstanbul ve Ankara sahnelerinde uzun müddet kapalı gişe oynar. Bundan sonra herbiri, yazılışında ve oynanışında hâdise olan piyesleri takib eder.

1936'da Ankara'da bulunan Necip Fazıl, devrin sathî ve materyalist dergilerinin karşısına estetik ve spritüalist bir felsefeyle çıkmak ister. Haftalık bir dergi teşebbüsüne girer. Adını, tutunamayan Tohum'un yeşerip büyümüş olması ümidiyle Ağaç koyar. Necip Fazıl, hatıralarında bu dergiyi de tutunamayan bir yayın olarak değerlendirmiştir. Okuyucudan beklediği ilgiyi görememiş ve hayâl kırıklığına uğramıştır. Buna rağmen Ağaç dergisi, o yıllarda edebî, fikrî ve estetik

bahisleriyle devrin şöhretlerini bir araya getirdiği gibi, devrimci ve materyalist Kadro dergisinin kapanışının hemen arkasından, ilgileri daha ruhî ve sanat endişesi taşıyan bir platforma çekmiş olmalıdır. İlk sayısı Ankara'da çıktıktan sonra İstanbul'a nakledilen Ağaç'ın ömrü de uzun olmaz. 17. sayıdan sonra ilgisizlikten ve ekonomik sıkıntılardan dolayı devam edememek zorunda kaldıklarını bildiren bir yazı ile yayın hayatından çekilir. Ağaç'ın yazı kadrosunda, başta Ahmet Kudsî Tecer, Ahmet Hamdi Tanpınar, Abdülhak Şinasi Hisar, Burhan Toprak, Fikret Adil ve Mustafa Sekip Tunç olmak üzere, Sabahattin Ali, Ahmet Muhip Dıranas, Sait Faik ve Bedri Rahmi Eyüboğlu gibi isimler yer almıştır.

Necip Fazıl, İkinci Dünya Savaşı'ndan biraz önce ve savaş yıllarında günlük gazetelerde fıkra yazarlığına başlar. Önce Rasim Us'un çıkardığı Haber gazetesinde, daha sonra Ethem İzzet Benice'nin Son Telgraf gazetesinde yazar. Bu ikinci gazetede Çerçeve umumi başlığı altında yazdığı fıkralara, daha sonraları çıkardığı Büyük Doğu'larda, daha yakın yıllarda diğer gazetelerde aynı ad altında veya 101 Çerçeve, 1001 Çerçeve başlıklarıyla devam edecek, bir çoğunu da kitap hâlinde neşredecektir. Son Telgraf gazetesindeki Çerçeve fıkraları, İkinci Dünya Savaşı arefesine rastlar. Çoğu siyasî olan bu fıkralar okuyucu ve tenkitçilerin de ilgisini çeker. Bir dünya savaşının çıkmayacağı hakkında Türk basınının umumî kanaatine rağmen Necip Fazıl'ın bu muhtemel savaş hakkındaki tahmin ve yorumları birer kehânet gibi gerçekleşir.

Bu yıllarda kitap olarak yukarıda bahsi geçen Çerçeve (1940) ile bir Namık Kemâl (1940) monografisi dışında üç tiyatrosu daha yayınlanır: Künye (1940), Sabırtaş (1940) ve Para (1942).

Günlük gazetede fıkra yazarlığı devam ederken yeni bir dergi teşebbüsüne geçer. Siyâsî fikrî ve edebî karakterde ilk Büyük Doğu'nun ilk sayısı 1 Eylül 1943 de çıkar. Memleketimizin en uzun ömürlü dergilerinden olan Büyük Doğu değişik boyutlarda, çoğu haftalık, birkaç defa da aylık, hattâ günlük gazete

hâlinde olmak üzere Necip Fazıl'ın ölümüne yakın yıllara kadar aralıklarla devam etmiştir (Son sayısı 14 Haziran 1978 tarihli). Devrin kanunî mevzuatına göre sık sık Bakanlar Kurulu veya mahkeme kararıyla kapatılan, polis veya savcılıkça toplatılan, takibe uğrayan, bazan da sahibi tarafından yayını tatil edilen dergi, "Kaldırımlar Şairi"nden sonra Necip Fazıl'ın "Büyük Doğucu" ünvanıyla ikinci bir lâkabı olur. Derginin adı altında ve onun sloganları etrafında bir de siyâsî cemiyet (o yıllarda hukukî olarak siyâsî parti kavramıyla eşmânâda) kuran Necip Fazıl, bu vesile ile memleketin hemen her tarafını gezip büyük ilgi gören ve kitleleri arkasından sürükleyen konferanslar verir. Gerek bu dergideki yazıları, gerekse siyâsî faaliyetlerinden dolayı, değişik iktidarlar devrinde adlî takibata uğrayarak, hakkında bir çok defa tevkif, beraat ve hapse mahkûmiyetle neticelenen kararlar verilmiştir.

Basılı kitap olarak en verimli devresi de 1950'li yıllardan sonra başlar. Şiir kitaplarını yeniden gözden geçirip ilâve ve çıkarmalarla neşreder. Tiyatro çalışmalarına senaryo romanları eklenir. Hikâye ve roman denemeleri, hâtıra kitapları, dinî ve tasavvufî eserleri, siyâsî ve târihî incelemeleri (çoğu yoruma dayanan) hep bu devresinin mahsulleridir.

Necip Fazıl Kısakürek için 22 Kasım 1975'de, Millî Türk Talebe Birliği'nce, sanat hayatının 50. yılı jübilesi yapılmıştır. Ayrıca 25 Mayıs 1980'de de doğumunun 75. yıldönümü vesilesiyle Kültür Bakanlığı tarafından "Büyük Kültür Armağanı" verildi ve nakdî mükâfatla taltif edildi. Aynı tarihte Türk Edebiyatı Vakfı da kendisine "Türkçenin yaşayan en büyük şairi, Sultan üş-Şuarâ" unvanını merasimle verdi.

Necip Fazıl'ın kitaplarından Namık Kemal monografisi devrin Maarif Vekili Hasan Âli Yücel tarafından ısmarlanıp Türk Dil Kurumu'nca basılmıştır (1940). Bir de son yıllarında on üç tiyatrosu Kültür Bakanlığı tarafından toplu olarak üç cilt halinde neşredilmiştir (1976).

3. DERGİCİLİĞİ

Necip Fazıl'ın kitap haline gelmiş eserleri, makaleleri, fıkraları ve kitap hâlinde basılmayıp dergilerde kalan yazıları dışında, dergi yayıncılığı da, yakın devir kültür tarihimiz için, dikkatle incelenmesi gereken bir hadisedir. Onun çıkardığı dergiler, ilk sayılarından itibaren, çıkışları, kapanışları, toplanışları ve yeniden çıkışlarıyla hemen dâima basını ve aydınlar çevresini yakından ilgilendirmiş, herbiri, hem ihtiva ettiği problemler açısından, hem spekülâtif mânâda birer olay olmuştur.

Necip Fazıl biri Ağaç, diğeri Büyük Doğu, nihayet bir üçüncüsü de kısa bir süre çıkan mizahî karakterde Borazan olmak üzere üç derginin sahibi, bu dergilerdeki yazılardan pek çoğunun muharriri, etrafına devrinin kalburüstü yazarlarını bir araya toplayan bir fikir ve edebiyat otoritesi olarak basın târihimize geçecektir.

A. AĞAÇ

1925'de Paris dönüşünden bir müddet sonra İş Bankası'nda çalışan Necip Fazıl, aralıklı olarak, fakat uzun süre Ankara'da kalır. O yıllarda Ankara'da, Cumhuriyet devrinin yeni entelektüel çevreleri teşekkül etmektedir. Bu çevreler, ekonomik ve sosyal seviyelerine göre bir takım lokallere dağılmış durumdadır. Üst sınıftan Ankara Palas, Tabarin Bar ve Karpiç'ten başlayarak, daha aşağı sınıflara doğru bir takım lokanta, pastahane ve meyhaneler, İstanbul'daki benzerlerinin örneği olarak aydınların, sanatkarların veya bunlara özenenlerin toplantı mahallerini oluşturmaktadır. Bunların en meşhuru Ulus'taki İstanbul Pastahanesi'dir. O devrin şair ve yazarlarıyla diğeri sanat mensupları burasını bir akademi hâline getirmişlerdir. Akşamları da Şükran Lokantası aynı grubun sığınağı olmuştur. Yaşar Nabi, Ahmet Kudsi, Nahit Sırrı, Sabahattin Ali, Ressam Malik Aksel, Necip Fazıl, Feridun Fazıl, Sadri Ertem, Samed Ağaoğlu, Nurullah Ataç, Enver Behnan Şapolyo... gibi isimler bu akademinin müdavimleri

arasındadırlar. Şevket Rado'ya göre her-biri bir başka âlem olan bu sanatkarlar arasında en hareketlisi Necip Fazıl'dır. Bu hareketliliği, onun hem saydığımız amatör-profesyonel ve bilhassa bohem vasıflı sanatkarlar kadrosunun içinde bulunması, hem de bu kadronun dışında ve yeni rejimin sözcüleri durumunda olan diğer iki şahsiyetle irtibat halinde olmasındandır. Bu İki şahsiyet Yakup Kadri ve Falih Rıfkı'dır. Necip Fazıl şairliği, nükteli-paradokslu konuşmalarıyla yukarıdaki genç yazarlar çevresi dışında bu iki şahsiyetin evinin etrafında teşekkül eden yeni entelektüel sosyetenin de itibarlı misafiridir.

Necip Fazıl'ın Ankara'ya üçüncü geliş yılı olan 1935'de yeni gruplaşmalar vardır. Önceki yazar ve sanatkarların bir kısmı o yıllarda Ankara'da çıkmakta olan Varlık dergisi etrafında toplanmışlardır. Yeni rejimin sözcülerinden Yakup Kadri'nin inkılap hareketlerine değişik bir yön vermek düşüncesiyle çıkarmakta olduğu kadro dergisi yeni kapanmıştır. Önce devletçi, sonra sosyalist bir karakter gösteren Kadro dergisinde, Necip Fazıl'ın, Ankara'ya önceki gelişlerinde tanıdığı Burhan Asaf (Belge), Şevket Süreyya (Aydemir), İsmail Husrev (Tökin) ve Vedat Nedim (Tör) tarihî materyalist bir doktrinde birleşmişlerdir. Necip Fazıl da, çok yakın bir Tohum tecrübesiyle İstanbul'dan dönmüştür. Başarılı bir sahneye konuş, tenkitçilerden müspet not alışına rağmen seyirci İlgisi görmeyen Tohum, İstiklâl Harbi yıllarında Batı'nın, makine medeniyetine dayanan tecavüzü karşısında bir ruh dirilişinin hikayesidir. Bu tiyatronun başarısı da, başarısızlığı da Necip Fazıl'ın kafasında, spritüalist ve mistik dünya görüşüne bağlı, aynı zamanda sanata estetik ağırlık veren sanatkârları bir araya getirmek fikrini doğurmuştur. İşte Ağaç dergisi bu şartlar altında ve bu kadrolaşmak fikrinin mahsûlü olarak, bâzı bankaların mâlî desteğiyle, 14 Mart 1936'da ilk sayısını çıkarır. Derginin çekirdek kadrosunda Necip Fazıl'la beraber Ahmet Hamdi Tanpınar ve Ahmet Kudsi Tecer bulunmaktadır. Her üçü de, birkaç sınıf farkla üniversiteden ve Yüksek Mualim Mektebi'nden çok yakın arkadaşlırlar.

Ağaç dergisi 6 sayısı Ankara'da çıktıktan sonra 7. sayıdan itibaren İstanbul'a nakledilir. Haftalık bir dergi olan Ağaç'ın iç kapaklarında yazı kadrosu olarak 60-70 kadar isim bulunmakta ise de, bunların birçoğu dergiye hemen hiç yazı yazmamıştır. 17. sayıda Necip Fazıl'ın ekonomik sıkıntılardan ve okuyucu ilgisizliğinden dergiye kapatmak zorunda kaldıklarını bildiren bir yazısıyla yayını sona eren Ağaç'ta, bu 17 sayıda, nisbeten sürekli yazıları ve şiirleri görülenler şunlardır: Ahmet Kudsi Tecer, Ahmet Hamdi Tanpınar, Mustafa Sekip Tunç, Abdülhak Şinasi Hisar, Burhan Toprak, Fikret Adil, Sabahattin Ali, Suut Kemal Yetkin, Asaf Halet Çelebi, Sait Faik, Sabahattin Eyüboğlu, Cahit Sıtkı Tarancı, Ziya Osman Saba, Samed Ağaoğlu, Falih Rıfkı Atay, Zahir Güvemli, Cevdet Kudret Solok. Derginin İstanbul'a naklinden itibaren kapaklarında yerli ve yabancı ressamın gravürleri, siyah beyaz desenleri görülür. Bu ve iç sayfalardaki plâstik sanatlara ve estetiğe dair yazılarıyla Ağaç'a aynı zamanda bir akademi dergisi karakteri verilmek istenmiştir.

Necip Fazıl'ın, daha önce başka dergilerde veya kitaplarında yayınlanmış şiirleri dışında, ilk defa Ağaç'ta çıkan şiirleri şunlardır: Ne ileri Ne Geri, Ölüler, Zaman, Gökler ve Yollar, Bendedir, Ben. Ayrıca her sayıda, başyazı mâhiyetinde, derginin felsefesini, dünya ve sanat görüşünü aksettiren yazılar da Necip Fazıl'ındır. Dünya görüşünde, alelade ilmihâl bilgisi dışında bir iman arayışı, sanatta ise hem fildişi kulesine kapanacak kadar ferdiyetçi, hem de daha sonra bu kuleyi yıkıp kalabalıklara karışacak kadar cemiyetçi, fakat ne olursa olsun formda estetiği, muhtevada derinliği muhafaza eden bir düşünce bu yazıların (emelini teşkil eder.

B. BÜYÜK DOĞU

Necip Fazıl'ın 1943-1978 yılları arasında, çeşitli boyutlarda, aralıklarla, haftalık, günlük, aylık olarak çıkardığı edebî, dinî, fikrî ve siyasî karakterli bir dergidir. Her defasında 1. sayıdan başlamak üzere en süreklisi 122 ve kısa süreli 5 sayı olmak üzere on beş defa yayın hayatına girmiştir.

Ağaç dergisinin tatil edilmesinden sonra geçen yedi yıl içinde, Necip Fazıl'ın bâzı memuriyet ve öğretim görevleri yanısıra, gazetelerde fıkra yazarlığı ve tiyatro ile meşguliyetini biliyoruz. İkinci dünya savaşının bütün şiddetiyle sürdüğü 1943 yılında, savaşın tam dördüncü yıldönümünde, daha çok siyâsî ağırlıklı bir derginin ilk tohumunu atar. Necip Fazıl'ın geçim olarak basın mesleğini seçmesi ve bütün memuriyetlerinden ayrılması da bu tarihe rastlar. Büyük Doğu dergisinin ilk serisinin ilk sayısı 1 Eylül 1943 tarihini taşımaktadır. Derginin adı, bu tarihten altı yıl evvel Necip Fazıl'ın yazdığı ve 'Türkiye Millî Marşı' olarak isimlendirdiği bir şiirden alınmıştır. Kendisinin ifadesiyle, muvafakati olmadan bazı dergi ve gazetelerde çıkan, hattâ bestelenerek radyolarda okunan bu marşın, Büyük Doğu dergisinin bu ilk serisinin 4. sayısındaki ilk metnini veriyoruz:

BÜYÜK DOĞU

Tanrının, alnından öptüğü millet!
Güneşten başını göklere yükselt!
Avlanır, kim sana atarsa kement,
Ezel kuşatılmaz, çevrilmez ebed.
Tanrının alnından öptüğü millet!
Güneşten başını göklere yükselt!

Yürü, altın nesli fatih Oğuz'un!
Adet küçük, zaman çabuk, yol uzun.
Nur dolu elinden tut kılavuzun!
Fethine çık, doğru, güzel, sonsuz'un.
Yürü altın nesli fatih Oğuz'un!
Adet küçük, zaman çabuk, yol uzun.

Aynası ufkumun ateşten bayrak!
Babamın külleri, sen, kara toprak!
Şahid ol ey kılıç, kalem ve orak!
Doğsun Büyük Doğu, benden doğarak!
Aynası ufkumun ateşten bayrak!

Babamın külleri, sen kara toprak!

5 Mayıs 1944'e kadar 30 sayı devam eden bu serinin kapaklarında, o yıllarda çıkan bâzı siyâsi dergilerde olduğu gibi savaşıla ilgili çarpıcı fotoğraflar yer alır. İlk dört sayıda, 60 Türk fikir adamı ve yazarına sorulan 9 soruluk bir anket ve cevaplarıyla, bunların bir değerlendirmesi yer alır. Necip Fazıl, "Nefs Muhasebesi adını verdiği bu anketi derginin ikinci serisinde (2 Kasım 1945-7 Aralık 1945) daha başka sorularla 75 fikir ve iş adamı üzerinde tekrarlayacaktır. Necip Fazıl'ın "İdeolocya Örgüsü", "Tanrıkulundan Dinlediklerim" adlı yazılarıyla "Siyah Pelerinli Adam" tiyatrosu bu dönemin önemli dizileridir.

2 Kasım 1945'den itibaren yine 1. sayıdan başlayarak yayın hayatına dönen Büyük Doğu, şekil olarak öncekinin devamı görünüşündedir. 87 sayı olarak 2 Mayıs 1948'e kadar devam eden bu seri, bütün Büyük Doğu'lar içinde muhteva bakımından en zengin olanıdır. Sanat, fikir, felsefe, politika, edebiyat, şiir ve hikâye olarak kaliteli bir dergi hüviyeti gösterir. Necip Fazıl'ın kaleme aldığı "Halkadan Pırıltılar", "Efendimiz, Kurtarıcımız, Müjdecimizden", "Vecdimin Penceresinden", "Dininizi Öğreniniz", "Çöle İnen Nur", "İmam Rabbani'den Mektuplar", "Bir Parıltı Bin Bir Işık" adlı seri yazılara bu dönemde başlamıştır. Önceki ile beraber her iki seride sürekli yazı yazan isimlerden bazıları: Şiirleriyle Bedri Rahmi, Ziya Osman Saba, Sabahattin Kudret Aksal, Fazıl Hüsnü Dağlarca; hikayeleriyle Sait Faik Abasıyanık, Mahmut Yesarî, Zahir Güvemli, Oktay Akbal; romanıyla Samiha Ayverdi; çeşitli makaleleriyle Hüseyin Cahit Yalçın, Burhan Toprak, Salih Murat Uzdilek, Fikret Adil, Reşad Ekrem Koçu, Nurullah Berk, Ahmet Adnan Saygun, Hilmi Ziya Ülken, Kâzım Nami Duru, Mustafa Sekip Tunç, Salih Zeki Aktay, Nizamettin Nazif, Şükrü Baban.

Derginin üçüncü devresi 11 Mart 1949-26 Ağustos 1949 arasında çıkan, yarım gazete sayfası ebadında dörder sayfalık 25 sayıdan ibarettir. Yazıların hemen hepsi günlük gazete kadrosu

içinde düşünölebilecek karakterdedir. Sanat ve edebiyatla ilgili bir yazı yoktur. Necip Fazıl'ın "Mümin-Kâfır" başlığı altındaki seri diyalogları bu dönemin kayda değer yazılarındanandır.

Büyük Doğu'nun dördüncü devresi 14 Ekim 1949 ile 29 haziran 1951 arasındaki 62 sayıyı ihtiva eder. Bu devrede dergi daha çok siyâsî ve dinî bir görünüştedir. Edebiyat ve sanat, çok amatör seviyede ve okuyucu şiirlerine münhasır kalmıştır. Necip Fazıl, 1001 Çerçeve'ye ve İdeolocya Örgüsü yazılarına devam eder. Daha sonra kitap hâline gelecek olan dinî yazı ve tefrikaları bu devrede de vardır. Ayrıca "Esseyid Abdülhakîm'in Tasavvufu'ndan" ve "Risâle-i Nûr'dan" seri yazıları da bu dönemde yer alır. Şiirleri ise şunlardan ibarettir: Sakarya'nın Destanı, Geldik (Aç Kapıyı), Davetiye, Onun Ümmetinden Ol.

Beşinci devre 16 Kasım 1951-12 Aralık 1951 arası günlük gazete olarak 27 sayı; altıncı devre yine günlük gazete olarak 16 Mayıs 1952-19 Eylül 1952 arasında çıkan 122 sayıdan ibarettir.

Yedinci devre 7 Mayıs 1954-9 Temmuz 1954 arası 10 sayıdır. Dinî ve siyâsî yazıların dışında Asaf Hâlet Çelebi'nin ve Nâhit Sırrı Örik'in yazıları derginin edebî muhtevasını teşkil eder. Necip Fazıl'ın sanatla ilgili yazıları, Poetika'sının esasını teşkil eden parçalardan ibarettir. "Altın Halka" yazı serisi de bu dönemde yayınlanır. Şiirleri ise sâdece üç tanedir: Sonsuzluk Kervanı, Bir An (Vehim), 0.

Sekizinci devre yine günlük gazete olarak 30 Mart 1956-3 Mayıs 1956 arasında çıkan 35 sayıdır. Necip Fazıl'ın iki şiiri çıkar: Sen misin (0 Kadın), Sen.

Dokuzuncu devre 6 Mart 1959-10 Ekim 1959 arası haftalık 33 sayıyı ihtiva eder. Öncekilere göre edebiyat ve sanat bahisleri de bulunan bu devrede Necip Fazıl'ın "Ruh ile Nefs" ve "0 ki 0 Yüzden Varız" başlıklı seri yazıları ile yeni olarak şu şiirleri çıkmıştır: Aynalar Yolumu Kesti, Etek

(Sen), Bayrak ve Sultan, İdeal (0 Gelsin), fraklarda.

Onuncu devre 30 Eylül-25 Kasım 1964 de çıkan 9 sayıdır. Necip Fazıl'ın Peygamberin hayatını anlatan manzum Esselâm'ı ve "Gençlere Vaaz"ı bu devrede çıkmıştır. Ayrıca Canım İstanbul, Zeybeğin Ölümü (0 Zeybek), Ada Şehidimize, Başiboş, Gelir, Müjde, Gören, Ölmez Ölü, Olur adlı şiirleri bu sayılar içindedir.

On birinci devre 22 Eylül 1965-12 Ocak 1966 arasında 17 sayı. Necip Fazıl'ın şu şiirleri yer alır: Biter, Aman, Nefs-i Levvâme (Nefs).

On ikinci devre 19 Temmuz 1967-10 Ocak 1968 arasındaki 26 sayıdır. Necip Fazıl'ın hiçbir şiiri yoktur.

On üçüncü devre aylık olarak Mayıs-Aralık 1969 arasında çıkan 7 sayıdır. Necip Fazıl'ın şiirleri: Karacaahmet, Varken Olmayan (İşaret).

On dördüncü devre, 6 Ocak-28 Nisan 1971 arasında 17 sayı. Necip Fazıl'ın yeni şiirleri olarak 0 (Yüz Karası), Gelir, Saat Kaç, Hep 0, Ne Kalır, Belki Bulursun, Orada, Toplayın Eşyamı (İşim Acele) bu devrede çıkmıştır.

On beşinci devre 8 Mayıs-5 Haziran 1978 arasında sadece 5 sayı çıkmıştır. Necip Fazıl'ın şiirleri ise Ona, Hafakan (Kâbus), Mezar, Meydan Şiiri, İnsan (Mercek) adlarıyla çıkmıştır.

1943-1978 yılları arasında, aralıklarla 35 sene günlük, haftalık, aylık olarak toplam 512 sayı çıkan Büyük Doğu, Türk basın tarihinde polemikleri, çok değişik sahalardaki yazıları, çok değişik çevrelerden yazarları, sansasyonel tesirleri ile en uzun süreli yayınlardan olmuştur. Burada sadece şiirleri ve edebiyatla ilgili diğer yazılarıyla gösterdiğimiz Necip Fazıl'ın dergide imzalı ve imzasız daha pek çok yazısı bulunmaktadır. Tesbit edebildiğimiz kadar şu takma adlar da Necip Fazıl'a aittir: Ahmet Abdülbaki, Ne-Fe-Ka, Hi-Ab-Kö, Ha-A-Ka, Prof. Ş.Ü., Bankacı, Be-De, Adı Değmez, Neslihan

Kısakürek, Ozan.

Necip Fazıl'ın "İdeolocya Örgüsü"nü'nün ilk yazısındaki, "Büyük Doğu Türk vatanının omuzları dışında herhangi bir coğrafya plânını kucaklamıyor" ifadesi, derginin aynı zamanda milli karakterini belirler. Nitekim ikinci devresinden itibaren kapaktaki derginin adının (ğ) harfi üzerindeki işaretin yıldızıyla beraber hilâl şeklinde olması da aynı sebepten kaynaklanmıştır.

İlk iki devresinden sonra giderek dinî makale ve tefrikalara geniş şekilde yer veren Büyük Doğu'da, Ağaç dergisinde olduğu gibi, Necip Fazıl yazar kadrosunun siyasî yelpazesini geniş ve müsamahalı tutma yoluna gitmiştir. Bu geniş yazar kadrosu çerçevesinde şiirle birlikte hikâye, tenkit, deneme ve günlük türlerinde önemli yazılar ve yazı serileri yer almıştır. Bunların yanında dergide siyaset, din, yakın devir tarihi, teknik gelişmeler, hukuk, tıp konularında ilmî seviyede yazılar, ayrıca masonluk, II. Abdülhamid ve Tanzimat'ın mâhiyeti gibi dikkat çekici ve uyarıcı yazılara da yer verilmiştir.

Polemikleri, sansasyonel kapanış ve yeniden çıkışlarıyla da dikkati çeken Büyük Doğu, Türkiye'de İslamcı harekete yol açan belli başlı yayın organlarından biri ve tesir alanı bakımından en geniş ve sürekli olanıdır. Dinî yayınların hemen hiç bulunmadığı 1950 öncesinde, özellikle gençlerin dinî kültüre yönelmesinde oldukça önemli bir rol üstlenmiştir.

C. BORAZAN

Necip Fazıl'ın 1947 yılının Kasım-Aralık ayları içinde yayınlanan ve ancak üç sayı çıkabilen mizah gazetesi. Büyük Doğu dergisinin 14 Kasım 1947 tarihli 72. sayısı için alınan toplatılma kararı üzerine, derginin yayınlanması bir buçuk ay kadar durur. Necip Fazıl bu arada, yarım gazete sayfası boyunda, haftalık Borazan gazetesini çıkarır. Borazan, o yıllarda İstanbul basınında Markopaşa ve Karakedi gibi

örnekleri görülen ve çok partili hayatın da getirdiği siyâsi havanın tesiriyle yüksek tirajlı mizah gazeteleri arasına katılmıştır. Borazan'daki yazıların, çoğu imzasız olmakla beraber, Necip Fazıl'a âit olduğu anlaşılmaktadır. Hemen bütün yazılar siyâsî ve sosyal hiciv karakterindedir. Büyük Doğu'nun 26 Aralık 1947 tarihli 73. sayıdan itibaren yeniden yayınlanmaya başlaması üzerine Borazan yayın hayatından çekilmiştir. Necip Fazıl bu hâdiseyi, dergisinde "Ziyafet masasına prens gelir gelmez, yaver temsil mevkiini terketti." diyerek haber vermek suretiyle, Borazan'ın geçici olarak çıkarıldığını imâ eder. Bununla beraber Büyük Doğu'daki kısa anonslardan Borazan'ın yeniden çıkarılacağı belirtilmiştir. Son defa "19 Ocak 1948 Pazartesi günü misilsiz bir zenginlikle çıkacağı" ilân edilmiş olmasına rağmen Necip Fazıl'ın bu siyâsî mizah dergisi üç sayıdan ibaret olarak kalmıştır...

Üstad'ın Adapazarı Günleri

ÜSTAD'IN ADAPAZARI GÜNLERİ

İnsan bu, su misali, kıvrım kıvrım akar ya;
Bir yanda akan benim, diğer yanda Sakarya.

...

Rabbim isterse, sular büklüm büklüm burulur,
Sırtına Sakarya'nın Türk tarihi vurulur.
Eyvah, eyvah, Sakaryam, sana mı düştü bu yük?
Bu dava hor, bu dava öksüz, bu dava büyük!..

Hani Yunus Emre ki kıyında geziyordu;
Hani ardına çilçil kubbeler serpen ordu?
Nerede kardeşlerin, cömert Nil, yeşil Tuna;
Giden şanlı akıncı, ne gün döner yurduna?

Mermerlerin nabzında hala çarpar mı tekbir?
Bulur mu deli rüzgar, o sadayı: Allah Bir!
Bütün bunlar sendedir, bu girift bilmecele;
Sakarya, kandillere katran döktü geceler.

Vicdan azabına eş, kayna kayna Sakarya,
Öz yurdunda garipsin, öz vatanında parya!

...

Sakarya, saf çocuğu, masum Anadolu'nun,
Divanesi ikimiz kaldık Allah yolunun!

...

Bana kefendir yatak, sana tabuttur havuz;
Sen kıvrıl, ben gideyim, son Peygamber Kılavuz!

Yol onun, varlık onun, gerisi hep angarya;
Yüz üstü çok süründün, ayağa kalk, Sakarya!..

“Kaldırımlar Şairi” olarak tanınan ünlü Türk şairi ve düşünürü Necip Fazıl Kısakürek, “Sakarya Türküsü” adını verdiği yukarıdaki şiirini kaleme aldığında, yıl 1949’dur ve Sakarya’nın vilayet olmasına daha dolu dolu beş yıl vardır. Üstadımızın “saf çocuğu masum Anadolu’nun” diye vasıflandırdığı Sakarya, -belki de- Kayseri’yle beraber “göz bebeğidir” ya, şehrimizi ziyaretleri, -sanıldığığının aksine – iki elin parmakları kadar ya var ya yoktur.

Konu ile ilgili bilgesine başvurduğumuz Üstadın küçük oğlu Osman Kısakürek, ailenin elinde Necip Fazıl Kronolojisinde 1965, 1967, 1967 ve 1968 olmak üzere Adapazarı’nda dört adet konferansın kayıtlarının görüldüğünü belirtmektedir.(1)

Üstadın bilinen ilk Adapazarı ziyareti, şube başkanlığını Musa Alemdaroğlu’nun yürüttüğü Komünizmle Mücadele Derneği Sakarya Şubesinde 19 Aralık 1965 tarihinde Adapazarı PTT Sokakta Havuzlu Çarşının son katında Gonca Düğün Salonu’nda verdiği “Türkiye ve Komünizm” konulu konferans nedeniyledir.(2)

Yazar Selim Gündüzalp'in bizaat rahmetli Musa Alemdaroğlu'ndan naklettiğine göre, Üstad söz konusu konferans için İstanbul'dan Adapazarı'na tren yoluyla gelecektir. Konferans saatinden birkaç saat önce beklenen tren Adapazarı Garında durur, bütün yolcular iner ama Üstad yoktur. Ümitsiz bir hava eser ortalıkta, Musa Bey, "arkadaşlar Üstad alay-ı vala ile karşılanmayı sever, karşılamamızı beğenmeyip trende oturuyor olmasın, gidip bir bakalım" der, grup kompartmanları tek tek dolaşır, hakikaten Üstad son kompartımanda yapayalnız oturmaktadır; öfkeyle bizimkilere bağıırır; "patates kafalılar, bir Üstad böyle mi karşılanır?" O öfkeyle ilk trenle İstanbul'a döner. Konferans ertelenmek zorunda kalır. Araya hatırlı dostlar filan girer ve 19 Aralık 1965 tarihinde konferans gerçekleşecektir.

Araştırmalarımıza göre; Necip Fazıl'ın ikinci Adapazarı ziyareti ise, 1967 Ekim ayında ,o zamanların en popüler mekanı olan Kapalı Çarşıdaki Funda Düğün Salonu'nda verdiği "Sahte Kahramanlar" konulu konferans nedeniyledir. Oğlu Osman Kısakürek, babasının kayıtlarında 1967 yılı içerisinde Adapazarı'nda ikinci bir konferansın daha gerçekleştirildiği kaydının bulunduğunu, ama kesin tarih ve konusunun yazılmadığını belirtmektedir. Anlaşılan o ki, üstadımızın üçüncü Adapazarı ziyareti, 1967 yılı Kasım veya Aralık ayında gerçekleştirilen bu konferans nedeniyle olmalıdır.

Üstad Necip Fazıl Kısakürek'in dördüncü Adapazarı ziyareti, 1968 yılında Funda Düğün Salonu'nda gerçekleşen konferans nedeniyledir. 1968 Eylülünde Denizli'den Adapazarı'na kaydını aldırın Osman, artık Adapazarı Ticaret Lisesi'nde eğitimini sürdürmekte, diğer yandan Sakaryaspor Genç Takımının kalesini korumaktadır. Başarısız süren Osman sonraları A Takıma yükselecek, Atıf'la birlikte Sakaryaspor'un 2. Türkiye Ligi müsabakalarında kalesini koruyacaktır. Osman'ın Adapazarı'ndaki öğrenimi 1970 senesi haziranına kadar devam edecek; Osman bu süre içerisinde Sapanca Yüzevler Mahallesi'nde Sapanca gölüne nazır nefis manzaralı bir evde

ikamet edecektir. Osman Kısakürek'in "bu konferans verildiği sırada ben öğrenci olarak Adapazarı'nda bulunuyordum" ifadesi bize, söz konusu 1968 konferansının tarihinin, muhtemelen Ekim, Kasım veya Aralık aylarında olabileceğini düşündürmektedir. Kırtasiyeci Şaban Üstüner'in nakline göre (muhtemelen Ekim 1967 tarihinde) Gonca Düğün Salonu'ndaki bir konferans sırasında ezan okunmaya başlanınca, bir aklı evvelin "Üstadım ezan okunuyor, konuşmanızı kesseniz" uyarısına Üstad çok sinirlenecek ve "benim hayatım ezanı müdafaayla geçti, sen ne diyorsun" diye çıkışacak, hatta o kişiyi salondan kovacaktır.

Belpaş Genel Müdür Yardımcısı ve eski futbolcu İsmail Yenice'nin naklettiğine göre, Osman Kısakürek, uzun boylu, düzgün fizikli, yakışıklı, iyi bir sporcudur; bir yandan okul takımını diğer yandan Sakaryaspor Genç Takımının kalesini başarıyla korumakta, diğer yandan Hüseyin Şengörür ve arkadaşlarıyla basketbol oynamakta, öte yandan Sapanca Yüzevler Mahallesi'nde ikamet etmektedir. Necip Fazıl 1969 yılı aralık içerisinde Sapanca'daki oğlunu ziyaret edecek ve Yüzevler'in enfes manzarasından gölü seyredecek ve,

"İnsan iplikte büklüm, suda bir anlık suret,
Allah... Olmanın ona mahsus olduğu kudret"

diyecek, ardından,

"Var'ın altında yokluk, yokun altında varlık,
Başını kaldır da bak, boşluk bile mezarlık"

diye ekleyecektir.(3) Bu Üstadın Adapazarı'nı bilinen beşinci ziyaretidir.

Üstadımızın altıncı Adapazarı ziyareti 12 Mayıs 1976 tarihindedir. (4) Biyolog İsa Şen'in arşivinden elde edebildiğimiz fotoğrafa göre; üstadı, dönemin MTTB Sakarya Şubesi Başkanı Mustafa Tekelli ile, yönetim kurulu arkadaşları (merhum) özdeyiş sanatçısı M. Selahaddin Şimşek, Alaattin Taşçeken, Abdurrahim Tüzün, Abdullah Şen, İsa Şen, Necdet

Durak, şimdinin Bolu Belediye Başkanı Alaattin Yıldırım, Eskişehirli Suat Ateş, Bursalı Yusuf Aydın, Bursalı Ahmet Kamburoğlu Kömürpazarı'ndaki (daha sonra Karadenizspor Lokali olacak) dernek binasına davet ederler. Başta 2. MC Hükümeti, gençlik hareketleri, Büyük Doğu vs. gibi konularda sohbet edilir. M. Selahaddin Şimşek'in "Üstadım, bize öğüt ve emirleriniz nelerdir?" sorusuna, Necip Fazıl'ın;

"Ey genç adam, bu düstur sana emanet olsun,
Ötelerden habersiz nizama lanet olsun"

şeklinde cevap verdiği bilinmektedir.(5)

Türkiye'de gençlik hareketleri tırmanıştadır. Bilerek/bilmeyerek gençlik yeni ve belirsiz limanlara doğru sürüklenirken, MTTB Gençliği üstadını dinlemek, susuzluğunu onun enfes hitabeti ve yol göstericiliğiyle gidermek istemektedir. Dönemin MTTB Şube Başkanı Mustafa Tekelli'nin naklettiklerine göre; söz konusu ziyarette Üstaddan Adapazarı'nda kısa süre sonra düzenlenecek bir gençlik gecesine katılması istirham edilir.(6) Üstad bu haklı talebi geri çevirmez; 1976 yılı haziran ortalarındaki bir cumartesi günü Adapazarı Atatürk Kapalı Spor Salonu tarihi günlerinden birini daha yaşamaktadır; Yusuf Aydın'ın ifadesiyle "Büyük Doğu Gençlik Gecesi" yapılmaktadır ve salon hınca hınç gençlerle doludur, takdim konuşmalarını şimdinin Türkiye Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Fuat Bol ile merhum M. Selahaddin Şimşek, uzun tartışmalar sonucu hazırlarlar, geceyi Fuat Bol sunar, her şeyi beğenmemesiyle tanınan üstad, kürsüden inerken – ne hikmetse- sunumu çok beğendiğini söyler, Bol'u tebrik eder, eklemeyi de ihmal etmez, "ben nasıldım ama?". Fuat Bol'un naklettiğine göre Üstad ilk defa "Gençliğe Hitabesi"ni o gece orada okur; Yusuf Aydın'ın hatırında kaldığına göre Üstadın ardından, uzun boylu, düzgün diksiyonlu bir genç de kürsüye çıkar, coşkulu ve heyecanlı kalabalığa, üstadın "Zindandan Mehmed'e" başlıklı,

Zindan iki hece, Mehmed'im lafta!

Baba katiliyle baban bir safta!
Bir de, geri adam, boynunda yafta...
Halimi düşünüp yanma Mehmed'im!
Kavuşmak mı?.. Belki... Daha ölmedim!

...

Ana rahmi zahir, şu bizim koğuş;
Karanlığında nur, yeniden doğuş...
Sesler duymaktayım: Davran ve boğuş!
Sen bir devsin, yükü ağırdır devin!
Kalk ayağa, dimdik doğrul ve sevin!

Mehmed'im, sevinin, başlar yüksekte!
Ölsek de sevinin, eve dönsek de!
Sanma bu tekerlek kalır tümsekte!
Yarın, elbet bizim, elbet bizimdir!
Gün doğmuş, gün batmış, ebed bizimdir!

şiiirini okur, iki bini aşkın gençle birlikte. Kalabalıkların o günlerde pek tanımadığı bu uzun boylu genç adam, bugünün başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'dan başkası değildir. Fuat Bol ise Zindan'dan Mehmed'e adlı şiiri Recep Tayyip Erdoğan'ın değil, Kocaeli DMMA'dan şimdi adını hatırlayamadığı bir arkadaşın okuduğunu hatırlamaktadır.

Bu geliş, Necip Fazıl'ın Adapazarı'nı yedinci ve son ziyareti olarak tarihte yerini alacaktır.

Kaynak Kişiler:

1) Osman Kısakürek'le 31.05.2005 ve 01.106.2005 tarihli gerçekleştirilen iki adet telefon görüşmesinden...

2) Osman Kısakürek, Yazar Selim GÜNDÜZALP ve Tüccar Muzaffer TOPALLAR (Esnaf, Sakarya Gençlik Teşkilatı kurucularından) ile yapılan görüşmelerle de söz konusu konferans teyit edilmektedir.

3) İrfan Öznişancık, a.g. gazete kupürü, Merhum Mehmet

Canseven'den aktarma.

4) Üstadın 3. ziyaretiyle ilgili sözlü bilgi aktaranlar: Yusuf AYDIN, Makine Mühendisi, SDAMMA mezunu, 1974-80 yılları MTTB Adapazarı Şb. Yöneticisi, İbrahim ERTİRYAKİ, Makine Y. Mühendisi, SDAMMA mezunu, 1977-78 yılları MTTB Adapazarı Şb. Başkanı, Numan YAZICI, SAÜ İlahiyat Fak.Emekli Öğretim Görevlisi, 1974-80 yılları MTTB Adapazarı Şb. Yöneticisi,İsa ŞEN, Biyolog,,1973-76 yılları MTTB Adapazarı Şb. Yöneticisi, Alaattin TAŞÇEKEN, Esnaf, 1970-77 arası MTTB Adapazarı Şb. Yöneticisi,

5) Kaynak: Alaaatin Taşçeken ve M. Selahaddin ŞİMŞEK (1953-1992, Özdeyiş sanatçısı, yazar, tiyatrocı, 1970-80 MTTB Sakarya Şb. Yöneticisi)

6) Mustafa TEKELLİ (İnşaat Mühendisi, SDAMMA mezunu, 1975-76 yılları MTTB Adapazarı Şb. Başkanı)'nın ifadesi. Aynı konuda Yusuf Aydın (Makine Mühendisi, SDAMMA mezunu, 1974-80 yılları MTTB Adapazarı Şb. Yöneticisi)'ın ifadesi.

Kaynak: Irmakdergisi

Üstad'ı Anlatmak

ÜSTAD'I ANLATMAK

İbrahim ULUEREN

Doğmamız yolunda beynine kan terleten Necip Fazıl Üstad'ımı, "Biz sussak mezarımız konuşacak."diyen Necip Fazıl'ı anlatmak.. Yazımızın gayesi bu.. Çok cephesi, çok istikametleri olan bir dehanın hangi cephesini nasıl anlatabiliriz.

Allah'ın her insanı çapına göre dünyaya bir misyon, bir

görevle gönderdiğini kabul ettikten sonra; Necip Fazıl'ın nasıl bir dünyada, dünya tarihinin nereye doğru aktığı bir dönemde ne yapmak istediği ve yaptığını göstererek söze başlayalım.

Dünya tarihi boyunca insanlık muayyen medeniyetler yaşamış, belli inanışlar zamanın akışı içinde dünya hakimiyetini sağlamış veya bu rol için oynamışlardır. Diyebiliriz ki; Kainatın Efendisi'nin dünyayı şerefliendirdikleri zamanın en ileri ve en diri noktasından son yüzyıla kadar dünya tasarrufunun en canlı, hakim ve galip rengini müslümanlar teşkil etmişlerdir.

XVI. asırda en şaşalı ve muhteşem dönemini yaşayan dünya müslümanları ve onların merkezi makam ifadesi, hilafet merkezi; Devleti Al-i Osman yükseliş trendini kaybetmiş, adım adım, gün gün erimiş, zayıflamış; buna karşı aynı düşüş ve inişe ters tarafından muvazi olarak, rakip ve zıt dünya; batı dünyası, Üstad'ın "Aklın kiliseden intikamı" dediği Rönesans'la beraber muayyen bir tekevvün, oluş zinciri içinde bugünkü dünya hakimiyetine doğru yol alırken, doğu dünyası ve onun galip rengi müslümanların temsil kadrosu Osmanlı'ya bünyesinin mikroba müsait olduğu ölçüde sızmışlar ve onun düşüşünü hızlandırmak, onu içten çökertmek ve hesabını tam gördükleri güne doğru yoğun bir çaba sarf etmişlerdir.

1071'de Malazgirt'te Alparslan'ın ordularını ayakları altında tepeleyerek Anadolu kapılarını açtığı Romen Diyojen'in mana torunları 1000 yıla yakın bir zaman Osmanlı'yı, onun taşıdığı temel yapı ve temel yapıya bağlı bütün değerleri yıkmaya çalıştı, sonunda yıktı ve hakim oldu, muradına erdi. Batı, Osmanlı'nın hesabını, Osmanlı'nın şahsında dünya Müslümanlığının hesabını yeni kuruluş ve oluş ilanları şeklinde böyle gördü ve perdeyi böyle çekti.

Meydan yerini Lord Kromer'in "Müslümanlığını kaybetmiş Müslümanlar" dediği, Ramsey MC Donald'ın "Biz onları-doğu insanını- yalnız kendi kültürlerini tahkir etmeye ve kaldırıp

atmaya sevk etmekle kalmadık, evlerini iklime tahammül edemeyecek mefruşat ve eşyayla doldurmalarını istedik. Hindistan'daki fikri (erezyonizm) yani- melezleşme ve piçleşme- müthiştir. Bu tarz düşünceye kapılmış dimağlar birer serseri, birer avaredirler. Bunlar hiçbir medeniyete, hiçbir vatana, hiçbir tarihe mensup değildirler. Bu beyler asla tahmin olunamayan bir ihtirasla bir takım fikirler icat ederler. Bu fikirler hayatı tekzip eder. Bunlar ilerlemeyi ve kültürel tekamülü isteyen kimseleri mazideki kültürlerinden mahrum ederler. Verdikleri gıda ise besleyici olmaktan ziyade tahrip edici ve kafa karıştırıcıdır. Biz Doğu Düşüncesine bir batı kanaat ve huzuru vermedik, tam bir fikri ve ahlaki anarşi doğurmaya ise hakkıyla muvaffak olduk."dediği, efendisi Avrupa'lıya benzediği ölçüde kendisini ileri ve medeni sayan pembe kıçlı garp maymunları doldurdu.

Parça parça otuzdan fazla devlete veya devletçiğe böldükleri dünyamızın, başlarına tezgahlarında şekillendirdikleri mücerret bir tipin maketleri şeklinde kuklalarını oturtular ve adına İslam dünyası dedikleri bir bütünün parçalarından ibaret ; halkı mümin ve mutekit, yönetimleri kafir ve mürted birer ehram manzarası meydana getirdiler. Bu devlet olmaktan ziyade milletin manası ile alakasız teşkilatlar diyebileceğimiz oluşlar; efendileri Avrupa'lı hesabına şu iki asli görevi bi-hakkın yerine getirmeye çalıştılar; evvela Necip Fazıl'ın bünye sırrı dediği kendi milletin imanını ve ona bağlı bütün kıymetleri söndürmeye ve sonra maddesini sömürmeye memur birer teşkilat..(Evet maddesini sömürüp efendisi Avrupa'lıya aktarmaya memur birer teşkilat..)

Albert Camus acz içinde "Bütün dünya anarşi içinde" diye dursun Necip Fazıl'ın "Bütün bir kainat muşamba dekor, Bütün bir insanlık yalana teslim." dediği sahte bir dünya kuruldu.

Batı'nın her şeyi bitirdiğine inandığı; bazı müslümanların da bu hakimiyet ve kaybedişi hissederek kendilerince İslam'ın daha iyi yaşanacağına inandıkları beldelelere göç ettiği veya göçmeye mecbur edildiği, geleneksel yapının unsurlarının

direnmeye ve kendisini sürdürmeye çalıştığı, zulüm ve çeşitli metotlarla silinmeye tabi tutulduğu böyle bir demde ...

Dünya tarihinin böyle bir değişime uğradığı, dünya hakimiyetinin el değiştirdiği, İslam'ın, Türk'ün şahsında cereyan eden son bin yıllık macerasının sona erdiği, Osmanlı'nın yıkılışıyla, -tabiri caizse- dünyanın kaziğının koptuğu ve dünya muvazenelerinin alt-üst olduğu, yer yüzünün diri zamandan ölü zamana geçtiği böyle bir demde ...Batı dünyası Osmanlı'nın şahsında doğu dünyasının hesabını çok acı, acımasız biçimde görmüş, Osmanlı'nın yıkılışı; İslam birliği realitesinin parçalanması, nizam-ı alem idealine son verilmesi; Doğu dünyası, Asya, Afrika, hasılı bütün dünyanın Batının istismarına açılması, sömürüsüne bırakılması hadisesidir.

Artık Batı'nın salladığı sosyal beşikte büyüyen, hiçbir şeyi göremez hale getirilen insanlığımızın bu hazin noktasında dünyamız, dünyayı portakal gibi ayakları dibinde seyreden bir insana muhtaçtı. Necip Fazıl işte bu insandır.

Dünya tarihinin geldiği bu noktada (her şeyin batı hesabına kazanılıp, Müslümanlar hesabına kaybedildiği) bu noktada, bir anlamda insanı 'tek damla içinde kainatı süzen bir mercek' diye anlayan Necip Fazıl, doğu dünyasının kendi içinde yeniden dirilişinin fikri zeminini çizmiş, bizim yeniden doğuşumuzun, rönesansımızın fikriyatını lif lif örgülemiştir.

Bir bakıma Büyük Doğu geçmişle bir hesaplaşma, batı dünyasıyla bir hesaplaşma, yaşadığımız dünya ile; çağımızla bir hesaplaşma, çekirdekte ağacın planının bulunması gibi doğacak dünyanın da ana kaynağı İslam temeli üzerinde plan ve hesabını verme işidir. Şunu açıkça söylemek gerekirse son 200 yıldır İslam aleminde yıkmak istediği dünya ile kurmak istediği dünyayı Necip Fazıl ölçüsünde resmeden ikinci bir mütefekkir gelmemiştir.

Yani Necip Fazıl; dünyası olan, dünya yüzünde ebediyete

sıçrama taşı olacak bir nizam örgüsü kuran ve bunun tezatsız bir görüş, bir bütün halinde hesabını veren insandır.

Ayrıca belirtmek gerekir ki; çağdaşlarına göre Necip Fazıl, nefisini ve eserini göstermemekte de müstesnadır. O islami anlamak ve öğrenmekte nefisini ve eserlerini değil, Allah ve Resülüne bağlı kaynakları idealize etmektedir.

O zaman Necip Fazıl, şu veya bu değerlendirme ve sınıflama içinde yer almayacak, şu veya bu şahıs veya olay Necip Fazıl'ın dünya görüşü içinde müspet veya menfi belirli yerlere oturacak ve tezatsız bir fikriyat örgüsünün unsurları olacaklardır. Öyleyse Büyük Doğu bir anlamda dünyayı bugünkü insanlığa yutturulduğu gibi değil de olduğu gibi yerli yerine oturtma, her şeyi iç yüzünü tanıma, olayların maskesini düşürme ve belli bir vahide irca, bir dünya görüşüne nispet işidir!

Demek ki; Büyük Doğu bir anlayış çizgisi, yeni bir doğuşun, yeni bir oluşun fikri zemini, bir anlamda bir diriliş soluğu, dört asırlık iniş ve çöküş grafiğimizin dönüm noktası... Her şeyin bittiği, İslam'ın hesabının görüldüğü kabul edilen bir dünyada, bu işi yeniden başlatma, bizi üç kıta yedi iklim hakim kılan ruhun yeni zaman ve mekana nakşı davası... Kaybedilen dünyanın iadesi davası...

Dünya tarihinin bugünkü mecraını değiştirme ve asli mecraına yerleştirme hamlesi...

Evet! bu dava hor, bu dava öksüz, bu dava büyük.!

Büyük Doğu, cemiyetin çent zamandır çevrildiği ve sürüldüğü istikameti değiştirme, toplum akışını başka bir yöne, kibleye doğru çevirme ve kürek mahkumu haline getirilen manamızı kaptan köşküne oturtma davasıdır.

Yazımızın sonuna geldik. Bu noktada, artık ayağımızı yere basmak yeni bir ses getiren insan olarak Üstad'ın hem mücerret konularda, hem müşahhas zemin üzerindeki fikirlerini anlatmak

icab ederdi. Necip Fazıl'ın, İslam, insan, kainat, hayat deyince ne anladığını, dünya politikasına nasıl baktığını izah etmek gerekirdi.Fakat şu an bunun zamanına malik değiliz.

Gençler, bu davanın muhatabı ve taşıyıcısı olmaya istidatlı ve namzet gençler, Necip Fazıl'ı anlamak, belki her şeyi anlamak demektir. Onu ayrı bir hassasiyetle ve emerek okuyun.Batının salladığı sosyal beşikte oluşturulan uyuşturucu havayı aşmak ve çağ dedikleri edebiyeti kaybettirme çığırınının mantık, ide ve donelerini layık oldukları biçimde anlamak ve idealin ne olduğunu idrak etmek için Necip Fazılı okuyun.

Gençler, Üstad ın gözleri açık gitti. Bir buçuk yıl hapse mahkum olarak göçtü. Onun gözleri davasını gerçekleştirmiş görmeden kapanamaz . Sözlerimi canım Üstad'ımın iki mısraı ile bitirmek istiyorum;

“Ey genç adam, bu düstur sana emanet olsun;
Ötelerden habersiz nizama lanet olsun!.

Üstad'ı Anlamak

ÜSTAD'I ANLAMAK

Necip Fazıl, 1904 İstanbul doğumlu...Dava adamı...daha ne olsunki!!

Birde meydan adamı tabii! Gençlerin körelmiş heyecanını, paslanmış şevkini bir kıvılcımla yangın yerine dönüştüren kişi... Bunu sözle yapmak en kolayı sanılsa da, etkisi ancak sözün, söylenen kalpte bulunduğu makes ile yapılır. Yani ağızdan çıkan kulağa girer, kalpten çıkan ise kalbe...

İşte kalplerin tam orta yerine dokundurmuş sözü Üstad! Öyleki ölümünden sonra mazi olmamış, eserleriyle hayat bulmuş bir zat-ı muhterem. Meselede bu değil mi zaten, yalnızca hayatında

değil, ölümünden sonra da sesine ses bulabilmek! Tartışılır elbet, sesine istediği frekansı bulup bulmadığı.

İşte 25 Mayıs'ta Necip Fazıl Erenköyde ki evinde ruhun üçüncü evresini tamamlayıp, dördüncü evreye göç etmiştir. Sekerati mevt halinde açılan perde (tabii bizce meçhul) ne intiba verdiyse, Üstad şöyle der son deminde:

-Demek böyle ölünürmüş...

Ve ardında yetiştirdiği gençler şimdi onun sesiyle konuşuyorlar.

Hayat için bulduğu anlamı hiç yitirmemek; bu muhtaç olduğumuz istikamet iksiri Necip Fazıl'da görülebilecek en net ışıktır bence...1943'te yayımlanmaya başlanan ve tam on dokuz kez kapanan dergiyi hiç yılmadan yeniden çıkarmak bunun güzel bir ispatı olsa gerektir...

O'nun azmine, heyecanına muhtaç bir nesil hüküm sürmekte şimdilerde...Anlamalı artık, aşksız, heyecansız, bitap gönüllerle yürünmüyor bu yollarda... Dostlar; kalpler yenilmeden, bedenleri yenemez kimse!! İnsan önce davanın Muzafferiyetine inanmalı ve hayatı öyle yaşamalı...

Bir gün treni kaçırmış, öfkeli öfkeli gar'dan dönüyormuş Necip Fazıl. "Ne o üstad treni mi kaçırdın?", demişler. "Hayır", demiş "kovdum gitti". Böyle bir adam...

Ardından bir fatiha ikram buyrun efendiler...